

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR KRIJGSWETENSCHAP EN OPBOUWDIENST

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Luitenant-Kolonel der Infanterie.

Redacteuren:

- D. A. VAN HILTEN, Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf.
J. H. COUZY, Kapitein van den Generalen Staf.
M. R. H. CALMEIJER, Kapitein der Grenadiers.
P. W. PIETERS, Majoor der huzaren.
A. ETERMAN, Kapitein der artillerie.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag — Tel. 117783 en 117784
Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.—
Postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V.

109e JAAR No. 8

NADRUK VERBODEN

AUGUSTUS 1940

INHOUD

	Blz.
Onze Opbouwdienst	324
Voor ons Vaderland gevallen officieren	325
De operaties in West-Europa van 27 Mei tot 25 Juni 1940.....	331
Het 1e Depot Infanterie bij de verdediging van Den Haag, Wassenaar en Ypenburg, door J. MOORMAN	346
Meeningen van anderen	351
De Amerikaansche luchtbewapening, door J. S. ZODIJ.....	353
Zooals het vroeger was, door FR. DE WITT HUBERTS.....	359
Uit de Vakpers	363

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1940

ONZE OPBOUWDIENST

De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft bij verordening van 30 Juli 1940 den Nederlandschen Opbouw als volgt geregeld:

Op grond van par. 5 van het Decreet van den Führer betreffende uitoefening der Regeeringsbevoegdheden in Nederland van 18 Mei 1940 (R. W. B. No. I — blz. 778) bepaal ik:

Artikel 1.

- 1) Er wordt een Nederlandsche Opbouwdienst opgericht (hierna kortweg genoemd: Opbouwdienst).
- 2) De Opbouwdienst is bestemd om de leden van de voormalige Nederlandsche Land- en Zeemacht in de gelegenheid te stellen nuttig werk ten behoeve van de Nederlandsche Volksgemeenschap te verrichten.
- 3) De Opbouwdienst is een eervolle dienst ten behoeve van Volk en Vaderland.

Artikel 2.

- 1) Aan het hoofd van den Opbouwdienst staan:
  1. de Commandant (Arbeitsleiter);
  2. het Hoofd der administratie (Verwaltungsdirektor).
- 2) De Commandant en het Hoofd der administratie worden door den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied benoemd en ontslagen. Zij staan onder den Secretaris-Generaal van het Departement van Algemeene Zaken.

Artikel 3.

De jaarlijksche begrooting van den Opbouwdienst wordt op grond van een gemeenschappelijk voorstel van den Commandant en het Hoofd der administratie door den Secretaris-Generaal van het Departement van Algemeene Zaken in overeenstemming met den Secretaris-Generaal van het Departement van Financiën vastgesteld. Zij behoeft de goedkeuring van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied.

Artikel 4.

De Secretaris-Generaal van het Departement van Algemeene Zaken vaardigt de voorschriften, noodig voor de uitvoering van deze verordening, uit. Deze worden in de Nederlandsche Staatscourant bekend gemaakt.

Artikel 5.

Deze verordening treedt in werking op den dag harer afkondiging met terugwerkende kracht tot 15 Juli 1940.

's-Gravenhage, 30 Juli 1940.

De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied:

SEYSS—INQUART.

VOOR ONS VADERLAND GEVALLEN OFFICIEREN

Het is een mooie gedachte van de Redactie van *De Militaire Spectator* om de namen van de officieren, die in den ongelijken strijd van onze Weermacht hun leven voor het Vaderland hebben gegeven, in haar kolommen op te nemen en aldus voor het nageslacht te bewaren.

Met grooten weemoed en eerbiedige hulde gedenken de officieren van Land- en Zeemacht hun gevallen kameraden.

Uit deze lange lijst van namen blijkt, hoe vele dappere aanvoerders aan het hoofd van hun troepen, aan boord van hun schepen of vliegtuigen sneuvelden of doodelijk gewond werden; de plaatsen, waar zij vielen — en met hen zoovele dappere onderofficieren, korporaals en soldaten — zullen in onze krijgsgeschiedenis steeds met eere worden vermeld.

De *Grebbeberg*, het eiland van *Dordrecht*, *Rotterdam*, de vliegvelden in *Zuid-Holland* en zoovele andere plaatsen in Nederland waren getuigen van hun heldhaftigen strijd.

Alle wapens van de Landmacht, en niet minder de Marine, betreuren een groot aantal gevallen kameraden; het zwaarst werd zeker de Luchtmacht, die zich in een ongelijken strijd moest opofferen, getroffen.

Eere zij hun aller nagedachtenis!

's-Gravenhage, 10 Augustus 1940.

De Generaal-Majoor,
N. T. CARSTENS.

Voorloopige lijst van gesneuvelde of aan bekomen wonden overleden officieren van Land- en Zeemacht.

Naam en voorletters	Rang	Onderdeel	Waar en wanneer gesneuveld of overleden	Waar begraven
ALBACH, J. PH.	Res. Kapitein	3 R.W.	12/5 Dordrecht	Amsterdam
ANCEAUX, W. F.	Res. 1e Luit. vlieger	1 Lv.R.	13/5 Ridderkerk	Ridderkerk
BEERS, A. J. C. VAN	Res. 1e Luit.	17 R.I.	11/5 Veghel	Zijtaart (gem. Veghel)
BEHR, Dr. E.	Res. O. v. G. 1e kl.		14/5 Veenendaal	Groningen
BERG, C. J. v. D.	Res. Kapitein	3 R.I.	10/5 Delft	den Haag
BIEREMA, P. T.	Res. 1e Luit. vlieger	2 Lv. R.	10/5 Kijkduin	Usquert
BIERINGA, J. J.	Res. 1e Luit.	2 Lu.A.	10/5 Ypenburg	Apeldoorn
BLOMMESTEYN, L. J. W.	Res. 1e Luit. waarn.	1 Lv. R.	tusschen 10/14 Mei	den Haag
BOASSON, M. W.	Res. Kapitein	6 R.I.	bij Kempensch Kanaal Z. van Eindhoven 10/5	
BODAAAN, A. H.	Res. 1e Luit. vlieger	1 Lv.R.	10/5 Badhoeve- dorp	den Haag
BOOT, P. J. A.	Res. Kapitein	6 R.I.	10/5 Loosduinen	den Haag
BOOTS, J. P.	Res. 2e Luit.	1 R.W.	13/5 Dordrecht	Dordrecht
BOSCH, W. J. C. v. D.	Res. Kapitein	10 R.I.	15/5 Dordrecht	Amsterdam
BÖTTGER, W. O. J.	Res. Kapitein	R.Gr.	10/5 Ypenburg	den Haag
BRAUN, P. M.	Res. Kapitein	13 R.I.	10/5 Roosteren	Beek (L.)
BROUWER, K.	Res. Kapitein	1 R.I.	12/5 Rotterdam	Rotterdam
BRUIN, A. C. DE	Res. 1e Luit.	4 R.I.	12/5 Katwijk a/Z.	Amsterdam
BUWALDA, J. C.	Res. Kapitein	R.J.	13/5 Rhenen	Rhenen 4e Ned. Graf, No. 60
CAMERLING HEL- MOLT, J. D.	Res. O. v. Gez. 2e kl.		14/5 Leersum	Leersum
CAMPEN, Dr. P. VAN	Res. Kapitein	R.Gr.	10/5 Ypenburg	Haarlem
CAUVEREN, S.	Res. 1e Luit.	10 R.I.	11/5 Dordrecht	Leiden
COERENGEL, W. A.	Res. Kapitein	18 R.I.	17/5 Terneuzen	Terneuzen
COLLARD, P. H.	Res. 2e Luit.	1 R.I.	11/5 Bergen	Bergen
COSMAN, A. C.	Res. 2e Luit.	16 R.I.	15/5 Purmerend	Haarlem
DANIËLS, Mr. C. J.	Res. 1e Luit.	11 R.I.	13/5 Rhenen	Rhenen 1e Ned. Graf, No. 51
DENEKAMP, Dr. Ir. P. J. v.	Res. 1e Luit.	K.Md.	13/5 Delft	Wassenaar

Naam en voorletters	Rang	Onderdeel	Waar en wanneer gesneuveld of overleden	Waar begraven
DETHMERS, W. J.	Res. Kapitein	8 R.A.	15/5 Dordrecht	Toornwerd (gem. Middelstum)
DÖBKEN, E. G.	Res. Majoor	14 R.I.	12/5 Den Dungen	Den Dungen
DIJK, J. A. P. VAN	Res. Kapitein	8 R.I.	13/5 Rhenen	Arnhem
ENDE, L. VAN DEN	Res. Kapitein	R.Gr.	11/5 Delft	Rotterdam
FABER, W.	1e Luit. waarn.	2 Lv.R.	10/5 Den Haag	den Haag
FEENSTRA, H. A.	Res. 1e Luit.	R.J.	10/5 Waalhaven	Leeuwarden
FOLMER, J. M.	1e Luit.	8 R.I.	Grebbeberg Rhenen	—
GERBER, C.	Res. 1e Luit.	10 R.I.	14/5 Arnhem	Arnhem
GEVERS DEYNOOT, Jhr. V.	Res. 1e Luit.	4 R.A.	10/5 Dubbeldam	Dubbeldam
GORP VAN, A. H. M.	Res. 1e Luit.	27 R.I.	—	—
GRANPRÉ MOLIÈRE, C. P.	Luit. Kolonel	20 R.A.	Frankrijk	Bapaume (Fr.)
GROEN, F. H.	Res. 1e Luit. vlieger	1 Lv.R.	Oud-Beierland 10/5	Vught
GÖPPINGER, G.	Res. 1e Luit.	R.J.	15/5 Dordrecht	Zeist
HABERKORN, L. W.	Kapitein	K. Md.	15/5 Veere	Oostkapelle
HAVE, Mr. M. v. D.	Res. 1e Luit.	4 R.I.	11/5 Wieldrecht	's-Gravendeel
HESHUSIUS, H. P.	Res. 1e Luit.	Lu.A.	10/5 Ypenburg	's-Gravenhage
HOOGENHUYZE, F. G. H. v.	Res. Kapitein	2 R.I.	10/5 Katwijk a. d. Maas	Breda
HOOGWERFF, F.	Res. 1e Luit.	R.J.	13/5 Rhenen	Rhenen, 3e Ned. graf, No. 6
HIJMANS, P.	Res. 2e Luit.	20 R.I.	13/5 Veenendaal	Rhenen, 7e Ned. graf, No. 5
INGEN, W. v.	Res. Kapitein	4 R.I.	10/5 Klundert	Moerdijk
JACOBS, F. B.	Res. 1e Luit.	1 R.H.	14/5 Dordrecht	Rotterdam
JACOMETTI, J. H. A.	Res. Majoor	17 R.I.	12/5 Rhenen	Rhenen, 4e Ned. graf, No. 1
JAEGER, Mr. M. W.	Res. 1e Luit.	K.Md.	10/5 Loon op Zand	Groot Ammers
JAGER, F. P. DE	Res. 1e Luit.	2 R.A.	10/5 Moerdijk	Moerdijk
JAGT, J. C. v. D.	Res. 2e Luit. vlieger	Lv.R. 3e Ja.V.A.	10/5 Badhoevedorp	Vlissingen
JASPERS, J. W. A. H. M.	Res. 2e Luit.	R.J.	10/5 Monster	Klimmer (L.)
KATTOUW, T. A.	Lt. t. z. 3e kl.	Hr. Ms. „Frisco”	12/5 IJsselmeer bij Stavoren	Midwolde (gem. Leek)

Naam en voorletters	Rang	Onderdeel	Waar en wanneer gesneuveld of overleden	Waar begraven
KEUS, Mr. E. H. P.	Off. Adm. 3e kl. sp.d.	Kon. Ma- rine	14/5 Den Helder	
KOEHORST, H. J.	Res. 2e Luit.	11 R.I.	tusschen 10/14/5 Rhenen	Rhenen, 6e Ned. graf, No. 50
KOENDERS, H. T. M.	Res. 1e Luit.	19 R.I.	14/5 Rotterdam	Utrecht
KOOLHAAS, J.	Res. Kapitein	2 R.W.	13/5 Dordrecht	Dordrecht
KOOLS, E. J.	Res. Luit. Kol. Int.	Westfront Vg.H.	12/5 Leiden	
KORTHALS, J. J. A.	Res. 1e Luit.	4 R.H.	15/5 eiland van Dordrecht	Dordrecht
KROON, P. G.	Res. 1e Luit.	10 R.I.	—	—
KÜNZEL, W. J. E.	1e Luit. vlieger K.N.I.L.	1 Lv.R.	10/5 Numansdorp	Amsterdam
KUIJP, B. v. D.	Res. 1e Luit.	8 R.I.	Rhenen tusschen 10 en 13/5	Rhenen, 7e Ned. graf, No. 40
LANDZAAT, W. P.	Majoor	8 R.I.	13/5 Grebbe	Rhenen, 7e Ned. graf, No. 50
LEENDERTZ, C.	Res. 1e Luit.	5 R.I.	tusschen 10/13/5 Rhenen	Rhenen, 4e Ned. graf, No. 58
LEUNIS, W.	Res. 2e Luit.	5 R.I.	14/5 Rhenen	Rhenen, 7e Ned. graf, No. 37
LEUTSCHER, A.	Res. 1e Luit.	R.Gr.	10/5 Ypenburg	Voorburg
LITH, A. C. VAN	Res. Kap. Spec.D.	V.L.Lwd.	Calais	Calais
LODEWIJKS, J. A.	Res. 1e Luit.	1 R.G.Tr.	11/5 Tilburg	Tilburg
LUCASSEN, L.	2e Luit.	K.P. en T.	13/5 Dordrecht	Dordrecht
METZ, A. DE	Res. 1e Luit.	20 R.I.	15/5 den Haag	Leeuwarden
MOLLER, Mr. L. W. W.	Res. 1e Luit.	11 R.I.	tusschen 10/15 Mei Valkenburg	Tilburg
MUSSERT, J. A.	Luit. Kol.	K.P. en T.	14/5 Dordrecht	Gorinchem
NOTEBOOM, I.	Res. Kapitein	11 R.I.	10/5 Rhenen	Zwollerkerspel
NOTTROT, G. H.	Res. 1e Luit.	5 R.I.	Rhenen tusschen 10 en 15/5	Rhenen, 2e Ned. graf, No. 39
NIJLAND, H. G.	Res. 1e Luit.	13 R.I.	10/5 Born	Winterswijk
OVER, Ir. J.	Res. 2e Luit.	K.P. en T.	Dordrecht 10/5	Dordrecht
PAUW, H.	Res. 2e Luit.	2 Lv.R.	10/5 Ypenburg	Bussum
POSTMA, Dr. J.	Res. kapitein	2 R.I.	10/5 Heumen	Heumen
PRINS, S. H.	Res. 1e Luit.	14 R.I.	12/5 Ierseke	Ierseke
RAKHORST, G. A. Th.	Res. 1e Luit.	11 R.I.	tusschen 10/15/5 Rhenen	Rhenen, 1e Ned. graf, No. 27
REINHARDUS, C.	Res. Kapitein	1 R.I.	11/5 Wassenaar- scheslag	Assen

Naam en voorletters	Rang	Onderdeel	Waar en wanneer gesneuveld of overleden	Waar begraven
RÖDER, H.	Res. 1e Luit.	8 R.I.	15/5 Schoonre- woerd	Schoonrewoerd
ROI, H. C. LA	Res. Majoor	1 R.I.	11/5 Wassenaar- scheslag	Leeuwarden
ROORDA VAN EY- SINGA, N. P. P. J.	Res. Kapitein	R.J.	10/5 Loosduinen	den Haag
ROOSEBOOM, W.	Res. 2e Luit. vlieger	Lv.R.	10/5 Nieuwerkerk	Naarden
RIJSWIJK, H. O. v.	Res. Kapitein	1 R.Lu.A.	10/5 Rotterdam	Rhoon
SCHEEPENS, G. J. E.	2e Luit. vlieger	2 Lv.R.	10/5 Monster	Amsterdam
SCHMIDT, P.	Res. Luit. t. z. 2e kl. v. sp.d.	Kon. Ma- rine	14/5	Den Helder
SCHNABEL, C. E. F.	2e Luit.	2 R.V.A.	11/5 Delft	Delft
SCHOONDERBEEK, W.	Res. 1e Luit.	8 R.J.	tusschen 10 en 15/5 Rhenen	Rhenen, 1e Ned. graf, No. 62
SCHOUTE, P. C.	Res. 2e Luit. vlieger	1 Lv.R.	13/5 Nieuw Lekkerland	Arnhem
SCHOUTEN, J. A.	Res. Kapitein	28 R.I.	11/5 Wieldrecht	Amersfoort
SCHWING, A. A.	Kapitein	R.J.	10/5 Naaldwijk	den Haag
SIMON THOMAS, H.	Res. 1e Luit.	1 R.H.	tusschen 10/15/5 Achterveld	Barneveld
SIMON THOMAS, J. C. M.	Res. Majoor waarn.	Mil. Lucht v.	10/5 Waalhaven	Rotterdam
SIX DIJKSTRA, J. J.	Majoor	10 R.I.	12/5 Rotterdam	Rotterdam
SLUIS, D.	Res. Kapitein	10 R.I.	13/5 Rhenen	Rhenen
SLUITER, P. H.	Res. 1e Luit.	1 R.W.	11/5 Alblasser- dam	Vught
SMIT, Y.	Res. Luit. t. z. 2e kl. v. sp. d.	Kon. Ma- rine	11/5 Vlaardingen	Rotterdam
SMOOLENAARS, A. H.	Res. 2e Luit. waarn.	Lv.R.	—	—
SORMANI, Mr. J. M.	Res. 2e Luit. voor. sp.d.	V.L.Md.	18/5 België	Blankenberghe (België)
STEENBEEK, N.	Res. 2e Luit. vlieger	1 Lv.R.	10/5 's-Graven- zande	den Haag
STEENBERGEN, B. VAN	Res. 1e Luit. waarn.	2 Lv.R.	10/5 boven Schou- wen-Duiveland	den Haag
STIEMENS, J. H.	Res. 1e Luit.	R.Gr.	10/5 Ypenburg	Voorburg
STOOVELAAR, F. H.	Res. 2e Luit. waarn.	1 Lv.R.	tusschen 10/15/5 Oud Beyerland	Amsterdam

Naam en voorletters	Rang	Onderdeel	Waar en wanneer gesneuveld of overleden	Waar begraven
SWAGERMAN, B.	Res. 2e Luit. waarn.	Mil. Luchtv.	13/5 Ridderkerk	Ridderkerk
TEIJGELER, E. K.	Res. 1e Luit.	16 R.I.	10/5 Zutphen	Zutphen
THEUNISSEN, W. L. M.	Res. 2e Luit.	15 R.I.	10/5 Rotterdam	West-Rozenburg
TIDEMAN, B.	Res. 2e Luit.	4 R.A.	10/5 Dubbeldam	Dubbeldam
UYTENHOUDT, J. M.	Luit. t/z 2e kl.	Kon. Mar.	10/5 Vliegveld „De Mok”	den Haag
VEEN, G. F. J. v. D.	Res. 1e Luit.	11 R.I.	tusschen 10 en 14/5 Rhenen	Barneveld
VERHOEVEN, B.	Res. Kapitein	13 R.I.	12/5 Wateringen	Wateringen
VERMEULEN, G. waarn.	Res. 2e Luit.	2 Lv.R.	10/5 Monster	Zeist
VISSER, M.	Res. 1e Luit.	27 R.I.	—	—
VOLTELEN, W. L. A. J. F.	Res. Kapitein	19 R.I.	10/5 Doetinchem	Doesburg
VONK, J. waarn.	Res. 1e Luit.	2 Lv.R.	10/5 Naaldwijk	Voorburg
VREEKEN, A.	Res. 1e Luit.	5 R.I.	11/5 Hamersveld	Amersfoort
VRIES, Mr. A. L. F. J. DE	Res. Ritm.	1 R.H.	tusschen 10/15/5 Achterveld	Barneveld
WAL, A. J. v. D.	Res. Kapitein	R.Gr.	10/5 Ockenburg	den Haag
WAL, J. v. D.	Res. 1e Luit.	2 R.I.	10/5 Heumen	Enschede
WALKATE, A. H.	Res. Kapitein	5 R.I.	13/5 Grebbeberg	Rhenen, 2e Ned. graf, No. 44
ZEEUW, B. DE	2e Luitenant	6 R.I.	Frankrijk?	
ZEEVENHOVEN, C. H.	Res. Kapt. v. spec. diensten	Art.	10/5 Voorburg	den Haag
ZWOLLE, W. G.	Kapitein	14 R.I.	11/5 Ypenburg	den Haag

Voorloopig totaal: 17 beroepsofficieren en 109 reserveofficieren.

DE OPERATIES IN WEST-EUROPA VAN 27 MEI TOT 25 JUNI 1940

Het hierna volgende overzicht door Generaal-majoor b. d. EMIL PASCHEK is — hier en daar bekort — vertaald uit het Juli-nummer van de „Militär-wissenschaftliche Mitteilungen”, uitgegeven te Weenen, met toestemming van dat blad. Het sluit aan bij het overzicht betreffende de operaties van 10—26 Mei, opgenomen in het voorgaande nummer van „De Militaire Spectator”.

I. SLOT VAN DEN VELDTOCHT IN VLAANDEREN EN ARTOIS, HET EINDE VAN DE BELGISCHE-FRANSCH-ENGELSCH- LEGERS, 27 MEI TOT 6 JUNI.

(zie schetsen 1 en 2.)

a. *Inleiding van den tweeden vernietigingsslag.*

Op 27 Mei drong de Noordelijke Duitsche vleugel, bij Thielt een groote hoeveelheid vijandelijke artillerie stormenderhand nemend, het Belgische leger tot voor Brugge terug en bereidde tegen de Engelschen een doorbreking over Yperen voor.

De beiderzijds Doornik (Tournai) aangezette middelste groep wierp het eerste Fransche leger op Armentières en in den vestinggordel van Rijsel terug, terwijl Zuid over de vesting Orchies de verbinding met de beiderzijds Douai oprukkende groep tot stand werd gebracht. Nieuw aankomende colonnes vulden den ring La Bassée—Merville op tot de naar Bourbourg aansluitende snelle troepen, waarbij om Haazebroek en ten westen van Kassel het hevigst werd gestreden.

De ten Westen van Valenciennes omsingelde deelen van het 7e en 9e Fransche leger schikten zich reeds in hun lot.

Het Zuidelijke Duitsche front wees, ook in de volgende dagen, aan de beneden-Somme pantseraanvallen af, een klein bruggenhoofd bij Abbéville werd vastgehouden. De Oostelijke vleugel sloeg den 27en Zuid van Carignan krachtige aanvallen terug. Bij Forbach drongen op 3 Juni stormtroepen tot de Fransche frontlijn door.

b. *Capitulatie van het Belgische leger.*

Koning Leopold voorkwam verdere zinnelooze verliezen van zijn leger en zijn land en nam op den 28en vroeg de Duitsche voorwaarden voor de capitulatie aan.

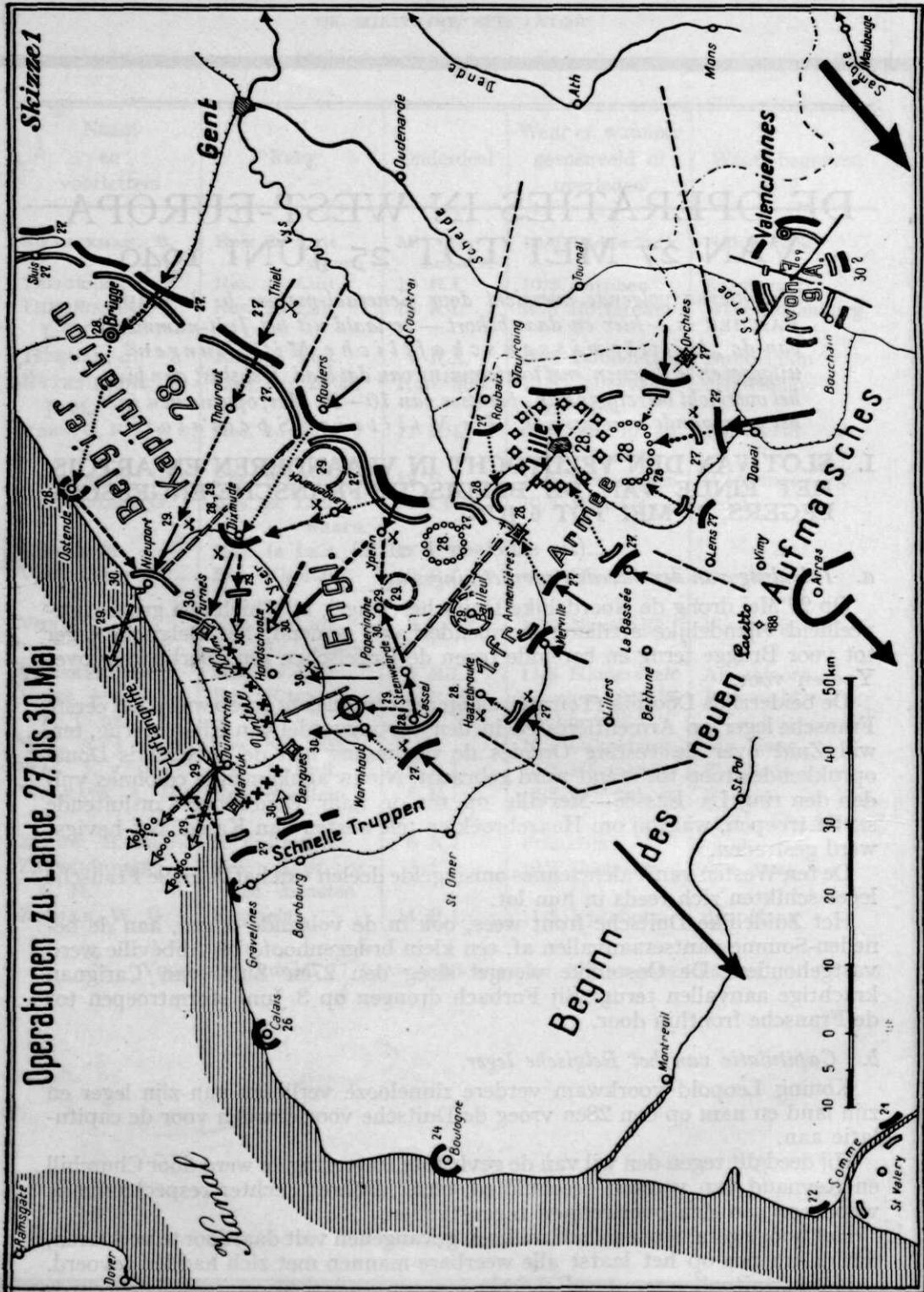
Hij deed dit tegen den wil van de gevluchte Regeering en werd door Churchill en Reynaud van verraad beschuldigd, onze „Führer” echter respecteerde de wapeneer van den overwonnen tegenstander.

Het hooge getal van een half millioen gevangenen valt daardoor te verklaren, dat de troepen op het laatst alle weerbare mannen met zich hadden gevoerd.

Met het uitvallen van het Belgische leger werd den 28en 's middags den weg

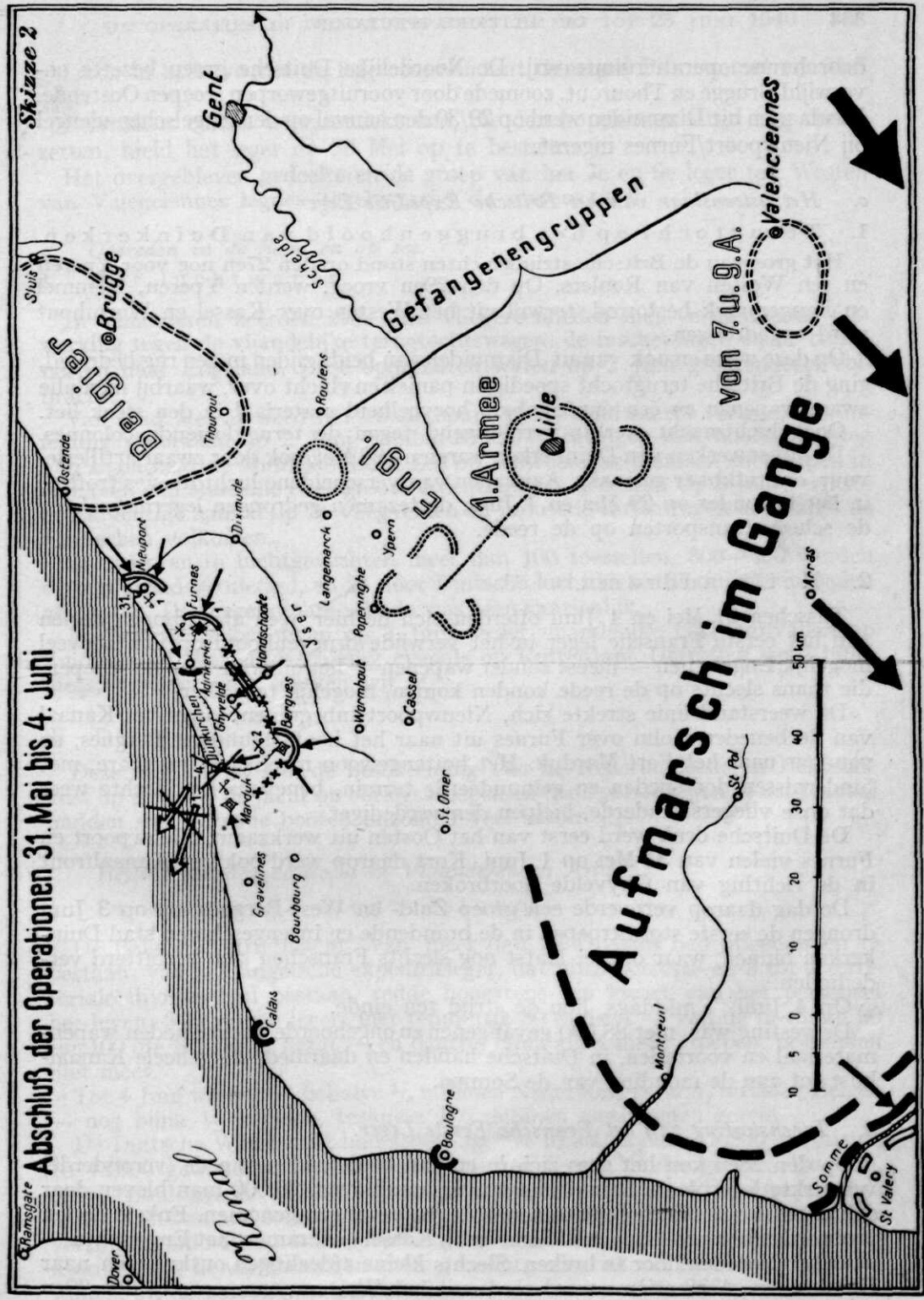
Skizze 1

Operationen zu Lande 27. bis 30. Mai

Skizze 2

Abschluß der Operationen 31. Mai bis 4. Juni

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

St. Omer

Cassel

Bergues

Handzichte

Furnes

Brügge

Brüssel

Engl. Meer

Somme

St. Valery

door hunne operatieruimte vrij. De Noordelijke Duitsche groep bezette onverwijd Brugge en Thourout, zoomede door vooruitgeworpen troepen Oostende. Vandaar en uit Dixmuiden werd op 29/30 den aanval op den Engelschen vleugel bij Nieuwpoort/Furnes ingezet.

c. Het uiteenslaan van het Britsche Expeditie Leger.

1. Terugtocht op het bruggenhoofd van Duinkerken.

Het gros van de Britsche strijdkrachten stond op den 27en nog voor Yperen en ten Westen van Roulers. Op den 29en vroeg, werden Yperen, Kommel en Langemarck bestormd, terwijl uit het Westen over Kassel en Wormhout werd opgedrongen.

Op deze wijze en ook vanuit Dixmuiden aan beide zijden in den rug bedreigd, ging de Britsche terugtocht spoedig in paniek en vlucht over, waarbij men alle zware wapenen en een onafzienbare hoeveelheid materiaal in den steek liet.

Onze luchtmacht werkte vernietigend tegen de terugvloeiende colonnes.

De havenwerken van Duinkerken waren op 28 Mei, ook door zwaar artillerievuur, onbruikbaar gemaakt. Aanvallen van verscheidene luchtdivisies troffen, in het bijzonder op 29 Mei en 1 Juni, de tezamen gedrongen legermassa's en de sloopstransporten op de reede.

2. Het einddrama.

Tusschen 31 Mei en 1 Juni offerden zich de hier heen afgedrongen deelen van het eerste Fransche leger in het verwijde bruggenhoofd op, om zooveel mogelijk Engelschen — meest zonder wapenen — het ontwijken op de schepen, die thans slechts op de reede konden komen, mogelijk te maken.

De weerstandslinie strekte zich, Nieuwpoort inbegrepen, langs het Kanaal van de beneden-Kolm over Furnes uit naar het hoofdsteenpunt Bergues, en vandaar naar het Fort Marduk. Het buitengewoon moeilijk begaanbare, met hindernissen doorsneden en geïnuundeerde terrein, benevens het slechte weer dat onze vliegers hinderde, hielpen den verdediger.

De Duitsche druk werd eerst van het Oosten uit werkzaam, Nieuwpoort en Furnes vielen van 31 Mei op 1 Juni. Kort daarop werd ook het Kanaalfront in de richting van Ghyvelde doorbroken.

De dag daarop veroverde een groep Zuid- en West-Bergues, en op 3 Juni drongen de eerste stormtroepen in de brandende en ineengesloten stad Duinkerken binnen, waar op het laatst nog slechts Franschen zich verbitterd verdedigden.

Op 4 Juni, 's middags, liep de strijd ten einde.

De vesting was, met 88.000 gevangenen en ongehoorde hoeveelheden wapenmateriaal en voorraden, in Duitsche handen en daarmee de geheele Kanaalkust tot aan de monding van de Somme.

d. Ineenstorting van het Fransche Eerste Leger.

Op den 28en kon het gros zich in en aan beide zijden van de (verouderde) versterkte legerplaats Rijssel niet langer handhaven. 26.000 man bleven daar achter en werden in de eerstkomende dagen gevangen genomen. Enkele deelen probeerden tevergeefs, over Bailleul en bij Kassel — tezamen met Engelschen — naar het Noorden door te breken. Slechts kleine afdeelingen ontkwamen naar Duinkerken. Armentières werd reeds uit het Westen genomen. Op den 29en

gaf zich in Steenvoorde de legercommandant Generaal PRIoux met zijn staf over.

Behoudens enkele weerstandskernen, die den hopeloozen strijd nog voortzetten, hield het leger op 30 Mei op te bestaan.

Het overgebleven gedeelte en de groep van het 7e en 9e leger ten Westen van Valenciennes legden tegelijkertijd de wapens neer.

e. Optreden in de lucht en op zee.

1. Het luchtwapen.

In Vlaanderen keerden zich onze vliegereenheden met vernietigende uitwerking tegen de vijandelijke terugtochtswegen, de inschepingen en de transporten naar Engeland. Deze opdrachten waren op 2 Juni grotendeels volbracht.

Van eind Mei af werd het zwaartepunt reeds Zuidwaarts verlegd. Als inleiding verbraken op 2 Juni bombardementsvliegtuigen den hoofdspoorweg van Lyon naar de Middellandsche Zee op verscheidene plaatsen en wierpen in de haven van Marseille twee groote vrachtschepen in brand. Op 3 Juni verraste een krachtige aanval op de vliegvelden en industrie-inrichtingen om Parijs de Franschen volkomen.

Zij verloren in luchtgevechten meer dan 100 toestellen, 300—400 werden op den grond vernietigd, en 21 door Duitsche luchtdoelartillerie naar beneden geschoten. De toegebrachte schade was zeer aanzienlijk.

Na een pauze begonnen op 3 Juni weder vijandelijke nachtaanvallen op Zuidwest en West-Duitschland, evenals op Rotterdam. Getroffen werd bijna niets, 4 vliegtuigen schoten wij af.

2. De Marine.

Deze nam op 30 Mei de bescherming van de Nederlandsche en Belgische kust op zich. Bij de jacht op oorlogsschepen en transportschepen in het Kanaal hadden snel varende booten bijzonder veel succes.

f. Besluit van den veldtocht in Vlaanderen en Artois.

1. Strategische eindtoestand.

De Belgische strijdmacht van meer dan 20 Divisies had opgehouden te bestaan; van het Engelsche expeditieleger, dat uit 5 beroeps- en 3 tot 4 territoriale divisies had bestaan, redde hoogstens een kwart van het personeel het leven; 3 Fransche legers met tenminste 30 divisies — van de in totaal 90 tot 100 die Frankrijk bezat — en daarbij bijna allen snelle troepen, bestonden niet meer.

Tot 4 Juni werden — behalve $\frac{1}{4}$ miljoen Nederlanders en $\frac{1}{2}$ miljoen Belgen — nog bijna $\frac{1}{2}$ miljoen, tezamen $1\frac{1}{4}$ miljoen gevangenen geteld.

De Duitsche Weermacht had sedert 10 Mei 10.300 dooden, 8.500 vermisten en 43.000 gewonden. In de ruimte tusschen Gent, Maubeuge, St. Quentin, Arras, Boulogne en de kust lag een nog onafzienbare hoeveelheid wapenen en materialen van alle soorten, troepen- en legertreinen, legerplaatsen met allerlei verzorgingsmiddelen, transportmiddelen van den aan- en afvoer. Daarbij kwamen nog de versterkingen en de grondorganisaties van het Fransche luchtwapen. In de golven van de Kanaalzone waren minstens 266 groote oorlogs-

schepen, 54 grootendeels volle transportschepen en 16 vrachtschepen gezonken.

Verliezen aan vliegtuigen van 10 Mei tot 3 Juni: 3500 vijandelijke tegen 430 Duitsche.

De Duitsche weermacht stond 34 km van de krijtrotzen van Dover en 100 km voor den gordel van de vesting Parijs. Ten Westen van Sédan was het grootste gedeelte der troepen van ongeveer 30 Mei af vrij voor nieuwe opdrachten.

In nauwe samenwerking van alle deelen der Weermacht hadden wij binnen 3 weken een geheel verrassenden, modernen bewegingsveldtocht van ongehoorde snelheid met reusachtige vernietigingsslagen beëindigd.

Eén hoogste bevelhebber, buitengewoon goede aanvoerders van alle rangen, dapperheid en offervaardigheid van de uitstekende troepen en niet op de laatste plaats ongehoorde prestaties van allen die betrokken waren bij den aan- en afvoer, dit alles tezamen heeft dit overweldigende succes volbracht.

2. De belangrijkste ervaringen.

Centrale leiding van den totalen oorlog is onontbeerlijk, de democratische regeeringsvormen falen in den oorlog volkomen en een dictatuur die eerst in het gezicht van de nederlaag wordt ingesteld, komt te laat. Aan eigen kracht moet alles wat slechts eenigszins mogelijk is worden opgeroepen en in het beslissende uur ingezet.

De „Führer” heeft in 5 jaar een wonderwerk van staatkundige, militaire en economische oorlogsorganisatie geschapen; de Westelijke mogendheden onderschatten het 3e Rijk, zij rekende te veel op vreemde hulp, verlieten zich op verouderde oorlogsmiddelen (blokkade, propaganda) en hebben in militair opzicht veel verzuimd. In een woord: men was niet klaar, niet genoeg en niet modern genoeg uitgerust en geschoold en kon dit niet meer inhalen, in het bijzonder voor wat betreft de operatieve luchtoorlog.

De Duitsche strategie en tactiek verrasten den vijand. Onze tegenstanders geloofden — als zij daar reeds aan geloofden — aan een weer herhaald „Schlieffen Plan”, d.w.z. een ver uithalende zwenking over Antwerpen en langs de kust. In de plaats daarvan gelukte een diep geechelonnerde doorbreking langs Maas en Sambre, gevolgd door een inzwenking tegen het Kanaal onder beveiliging naar het Zuiden. De luchtmacht volgde intusschen de gelouterde beginselen van DOUHET; het landleger was gevormd uit de door SEECKT geëischte hoofdzakelijk jonge elite-troepen, onze kleine oorlogsmarine is op de hoogte van haar taak. De hulpdiensten en de diensten in het achterland worden grootendeels verzorgd door binnenlandsche formaties (veiligheids-politie, Rijksarbeidsdienst, aanvoer en verzorging, verkeer).

In den Wereldoorlog waren de legermassa's verward in gesloten stellingfronten; doorbraakpogingen bleven ondanks de grootste offers en het inzetten van een geweldige hoeveelheid materieel tenslotte in de diepe vijandelijke verdedigingszone steken. Eerst in 1918 wezen de eerste pantseraanvallen van de Westelijke mogendheden den weg naar nieuwe mogelijkheden.

Het luchtwapen en motoriseering stellen nu snelle troepen en ook reeds groote eenheden in staat een modernen bewegingsoorlog van groot formaat te voeren, waartegen het optreden van de cavalerie in vroegere eeuwen geheel in het niet verzinkt. In tegenstelling tot man en paard geraakt de motor niet vermoeid zoolang de bedrijfsstoffen strekken.

Daarmede zijn de voorwaarden vervuld, voor een diep geechelonnerde doorbreking zonder al te groote zorgen voor de flanken, voor overvleugeling en

veruithalende, onafgebroken vervolging, zoomede voor raids, in grooten stijl.

Taktisch heeft de motor den tot dus verre almachtigen mitrailleur verslagen.

Anderzijds kunnen de reusachtige massa's gemecaniseerde en gemotoriseerde troepen heele legers noodlottig worden, wanneer zij verrassend in flank en rug worden gepakt en omsingeld; dan ontstaan plotseling vernietigingslagen, chaos en de volle ineensporing.

In den voortdurenden strijd tusschen artillerie en versterkingen (pantser, beton) heeft de eerste in het luchtwapen (bombardementsvliegtuigen, valscherms- en luchtlandingstroepen), zoomede in nieuwe pionier-technische wapenen en wapenen voor het gevecht van nabij, zoo krachtige helpers gevonden, dat tegen niet overmatig geconcentreerde en zeer diep georganiseerde afweezzones de aanvaller voorshands de sterkere is geworden.

De hoogere aanvoerders putten in het algemeen uit een langeren diensttijd en grooteren ouderdom de voordeelen van een gerijpte ervaring.

Dit geldt echter slechts in rustige tijden, zoolang strategie, tactiek, legerorganisatie en techniek zich niet grondig veranderen.

Dergelijke revoluties vragen jongere aanvoerders, die nog genoeg aanpassingsvermogen hebben.

Een uitzondering blijft de oudere MOLTKE vormen, omdat hij zelf de schepper van de belangrijkste vernieuwingen van zijn tijd was.

De te oude Fransche generaals remden het jonge luchtwapen en gaven in hun zucht naar veiligheid de voorkeur aan een zwaartillend georganiseerd optreden van de legermassa's. De Britsche aanvoerders te land en in de lucht waren slechts geschoold met kleine eenheden in den kolonialen oorlog tegen onvolwaardige tegenstanders. Tegen den hedendaagschen operatieven lucht-oorlog en het beweeglijk optreden op den grond, mogelijk gemaakt door de alles doordringende legermotorisering waarmede wij den vijand verrasten, waren zij niet opgewassen.

II. TOT DE CAPITULATIE VAN FRANKRIJK.

A. De Groote Slag in Frankrijk.

(zie schets 3.)

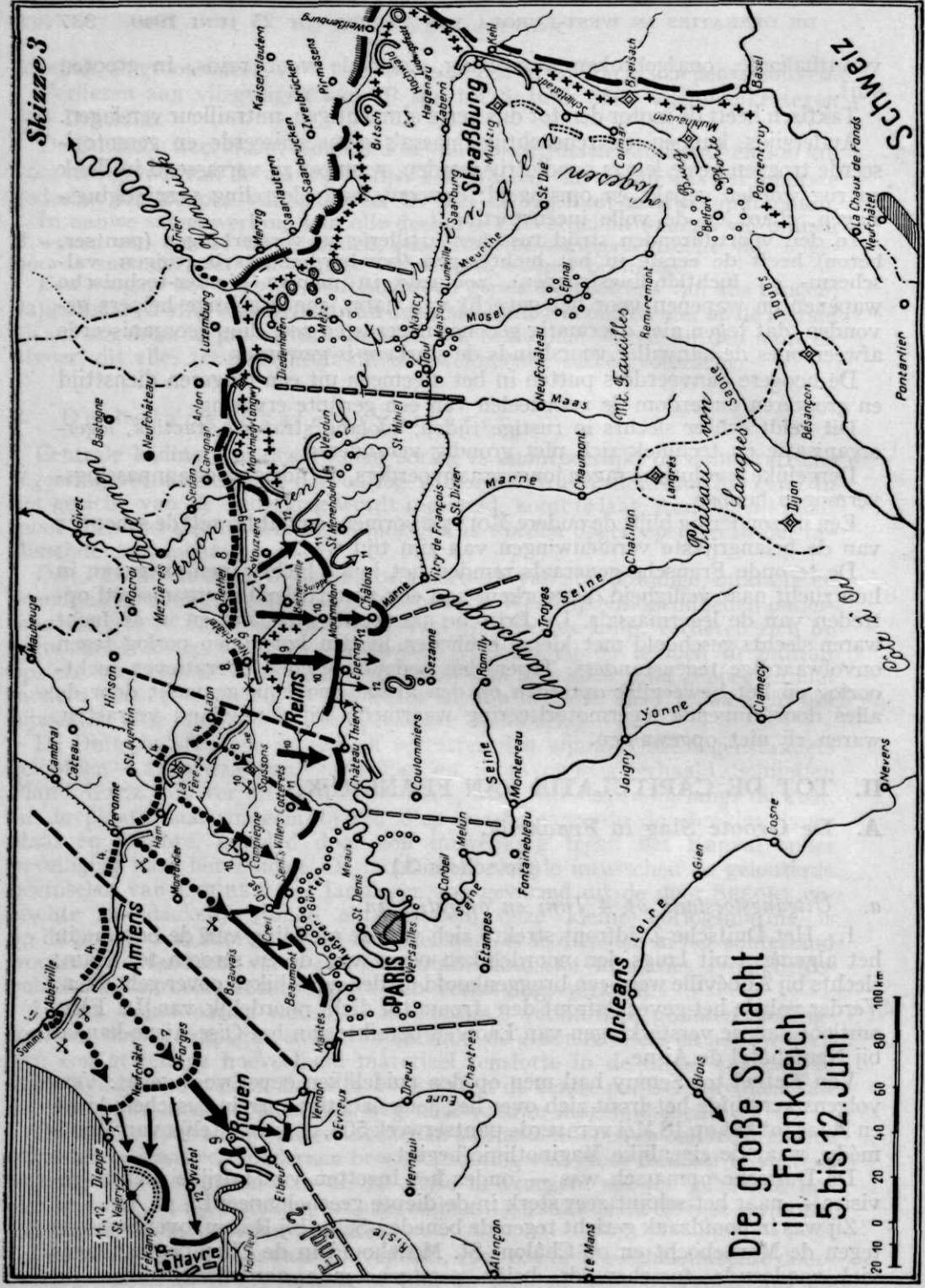
a. *Uitgangstoestand op 4 Juni en operatieplan.*

1. Het Duitsche Zuidfront strekte zich van de monding van de Somme in het algemeen uit langs den noordelijken oever van dezen stroom tot Ham; slechts bij Abbéville werd een bruggenhoofd op den zuidelijken oever gehouden. Verder volgde het gevechtsfront den stroom tot dicht noordelijk van La Fère, omsloot dan de versterkingen van Laon en bereikte aan het Oise-Aisne-kanaal bij Neufchâtel de Aisne.

Van Rethel tot Semuy had men op den zuidelijken oever voet gevat. Vervolgens verstijfde het front zich over het heuvelachtige terrein tusschen Aisne en Maas tot het op 18 Mei veroverde pantserwerk 505, noordwestelijk van Montmédy, waar de eigenlijke Maginotlinie begint.

De Duitsche opmarsch was — onder het inzetten van talrijke nieuwe divisies — naar het schijnt zeer sterk in de diepte gechelonneerd.

Zij was in hoofdzaak gericht tegen de beneden-Seine bij Rouen, over Soissons tegen de Marnebocht en op Châlons-St. Menehould in de Champagne. Parijs viel zodoende tusschen de beide eerstgenoemde aanvalsrichtingen in.

Eenerzijds zouden alle kusthavens, vooreerst met inbegrip van Le Havre, worden genomen en de vijandelijke Westvleugel tegen de zee worden gedrongen; anderzijds scheidde de tweede hoofdstoot over Châlons ook de om Parijs opereerende Fransche legerstroepen van de bezetting der Maginotzone, waarbij het westelijke steunpunt Verdun reeds kon worden omvat.

2. De Fransche weerstandstrook telde alleen nog bij La Fère en om Reims permanente — doch verouderde — versterkingen; overigens was men door tijdsgebrek gedwongen het gewone starre systeem te verwisselen voor een beweeglijker verdedigingstactiek.

Daarbij deed het gemis aan de grootendeels vernietigde snelle troepen en stootdivisies zich zeer gevoelen, nog afgezien van de reeds duidelijk uitgesproken onmacht in de lucht. Hoe de nieuwe troepenopstelling er uitzag en in welke hoeveelheid en toestand algemeene reserves en ook troepen uit de Maginotzone tijdig op het gevechtsveld aan de Somme en de Aisne aankwamen is nog niet zeker bekend.

Het staat vast, dat opperbevel en regeering omstreeks 6 Juni het besluit hadden genomen, nog vóór Parijs de beslissing af te wachten.

b. Doorbreking van de Weygand-linie tusschen de kust en Laon, 5 tot 7 Juni.

Op 4 Juni mislukte een krachtige Fransche pantseraanval bij Abbéville en een tweede in Lotharingen bij Longwy.

5 Juni, 's morgens vroeg, gingen de Duitsche troepen op het front van de Sommemonding tot en met Laon tot het offensief over. Stroomopwaarts tot Ham werd de Somme overschreden en de in aanbouw zijnde daar achter gelegen hoofdweerstandstrook op verscheidene plaatsen ten val gebracht.

Het luchtwapen werkte op dezen dag en de volgende dagen rechtstreeks en tegen het achterliggende gebied mede. Op 6 Juni werd de doorbreking van de Weygand-linie op het geheele front gemeld; de volgende dagen werd terrein gewonnen zuidelijk van de Somme en het Aisne-Oise-kanaal.

Het tegen Rouen aangezette Westelijke leger bereikte Neufchâtel-Forges en drukte een sterke vijandelijke vleugelgroep bij Dieppe-St. Valéry tegen de kust.

c. Hoogtepunt van den slag, 8 tot 9 Juni.

Op 8 Juni werd het volgende beeld van den toestand verkregen: in een slag van 4 dagen versloegen Duitsche infanterie en pantserdivisies in vereeniging met het luchtwapen ook reeds nieuw in den strijd geworpen vijandelijke afdelingen. Het snelste ging het — ook dwars door achterwaartsche verdedigingslinies — bij de beneden-Somme en ter weerszijden van Soissons, waar men den overgang over de Aisne bevocht.

Op 9 Juni viel Rouen in Duitsche handen; alle vijandelijke troepen ten Noorden daarvan werden afgesneden. In het midden week de tegenstander over Compiègne en Soissons.

Op den zelfden dag ging ook het front ten Oosten van Laon tot den aanval tegen Reims en Vouziers over en kwam ondanks sterke tegenstooten goed vooruit. Op 9 Juni gingen tusschen de kust en Soissons de gevechten grootendeels in vervolging over. Op andere plaatsen werden vertwijfelde tegenstooten teruggeslagen.

Troepenverzamelingen om Reims leden zeer onder de Duitsche lucht-aanvallen.

d. Uitbreiding van den aanval van 10 tot 12 Juni.

De rechtervleugel en het midden zetten de vervolging van de verslagen Fransche legers rusteloos voort tegen le Havre, en tot voor de buitenste vesting-gordel van Parijs. Oostelijk daarvan werd de Marne overschreden, in de Champagne door de inname van Reims en Châlons ook de aanval aan weerszijden van de boven Aisne tegen St. Ménehould vergemakkelijkt, waar bijzonder sterke tegenaanvallen van de Franschen mislukten.

Van de vijandelijke groep bij St. Valéry konden zich slechts kleine resten onder verliezen inschepen.

Het gros legde de wapens neer: een Fransch korpscommandant, vier Divisie-commandanten, een Britsche Divisie-commandant met 26.000 man en een groote hoeveelheid materiaal.

In de richting van Le Havre bereikte een Duitsche colonne den 12en over Yvetot de laatste weerstandslinie.

Ten Zuid-oosten van Rouen werd de Seine op verscheidene plaatsen overschreden.

Terwijl de linker vleugel van de Duitsche Westelijke groep tegen de beneden Oise inzwenkte, brak de middelste groep tot den buitensten Noordelijken vesting-gordel van Parijs bij en ten Oosten van Senlis door.

Op 10 Juni viel Villers-Cotterets. Daarop werd de Marne tusschen Château-Thierry en Epernay op een breed front bereikt en op verscheidene punten overschreden.

Ook de versterkte legerplaats van Rheims kon geen stand houden.

De Duitsche colonnes overschreden de Suippes en drongen in de vervolging op 12 Juni tot Châlons door.

Daarmede kreeg ook de aanval naar het Oosten tot aan de Maas een nieuwe impuls, nadat hier sterke tegenaanvallen waren teruggeslagen. Het naar Montmédy achterwaarts geechelonneerde Duitsche front stond op 12 Juni voor St. Ménehould en de Noord-westelijke vóórstelling van Verdun.

e. Resultaat.

De Fransche verliezen aan menschen en materiaal werden als zeer hoog opgegeven. Van 5 tot 12 Juni werden meer dan 100.000 gevangenen gemaakt.

De Fransche legers Zuidelijk van Seine en Marne kunnen gegroepeerd zijn geweest volgens de op *schets 3* aangegeven vakken. Aan de kust werden nog 1—2 Britsche divisies gemeld, die in Lotharingen hadden gestaan. Tengevolge van de zware verliezen verdween het weerstandsvermogen. De luchtmacht was uiteen geslagen, snelle- en stootdivisies waren nauwelijks meer voorhanden en van legerreserves kon wel geen sprake meer zijn. Parijs werd reeds aan beide zijden omvat. Met Rouen verloor Frankrijk zijn grootste haven aan den Atlantischen Oceaan.

Was, met het oog op dezen toestand, de voortzetting van den strijd en in het bijzonder de verwoesting van de hoofdstad te verantwoorden? De 15de oorlogsraad van de Geallieerden bleef, onder Engelschen druk, op 12 Juni nog bij het besluit, dat Parijs in het kader van het geheel der operaties moest blijven.

10 Juni verklaarde Italië aan Frankrijk den oorlog.

B. De vervolging tot Brest, voor Bordeaux en voorbij Lyon, 13—24 Juni.

(zie schets 4).

a. De inneming van Parijs, 14 Juni.

Op 13 Juni was de vijand van de kust tot Sédan op den terugtocht, ten deele was de terugtocht reeds overgegaan in een vlucht, die door Duitsche snelle troepen werd ingehaald. Le Havre werd bezet, de beneden Somme op breed front overschreden, de laatste verdedigingslijn voor Parijs doorbroken. In de Champagne bereikte men Sézanne, Vitry le François en den Zuidrand van het Argonnerwoud, daarbij den tegenstander naar het Oosten dringend.

De Oostelijke aanvalsgroep stootte tot aan den Noord-westelijken vesting-gordel van Verdun door en veroverde het hoeksteunpunt Montmédy van de Maginotlinie en, in aansluiting daaraan, op 15 Juni Longuyon.

In het laatste oogenblik behoedde een beschikking van den Franschen President de hoofdstad voor verwoesting door het oorlogsgeweld, door Parijs tot open stad te verklaren. Op 14 Juni, 11.00, rukten Duitsche troepen binnen en op den avond van dien dag ging ook op Versailles de oorlogsvlag van het Derde Rijk omhoog.

b. Vernietigende vervolging, verovering van Verdun en dubbele doorbreking van de Maginotlinie op 15 Juni.

1. Aan de Loire.

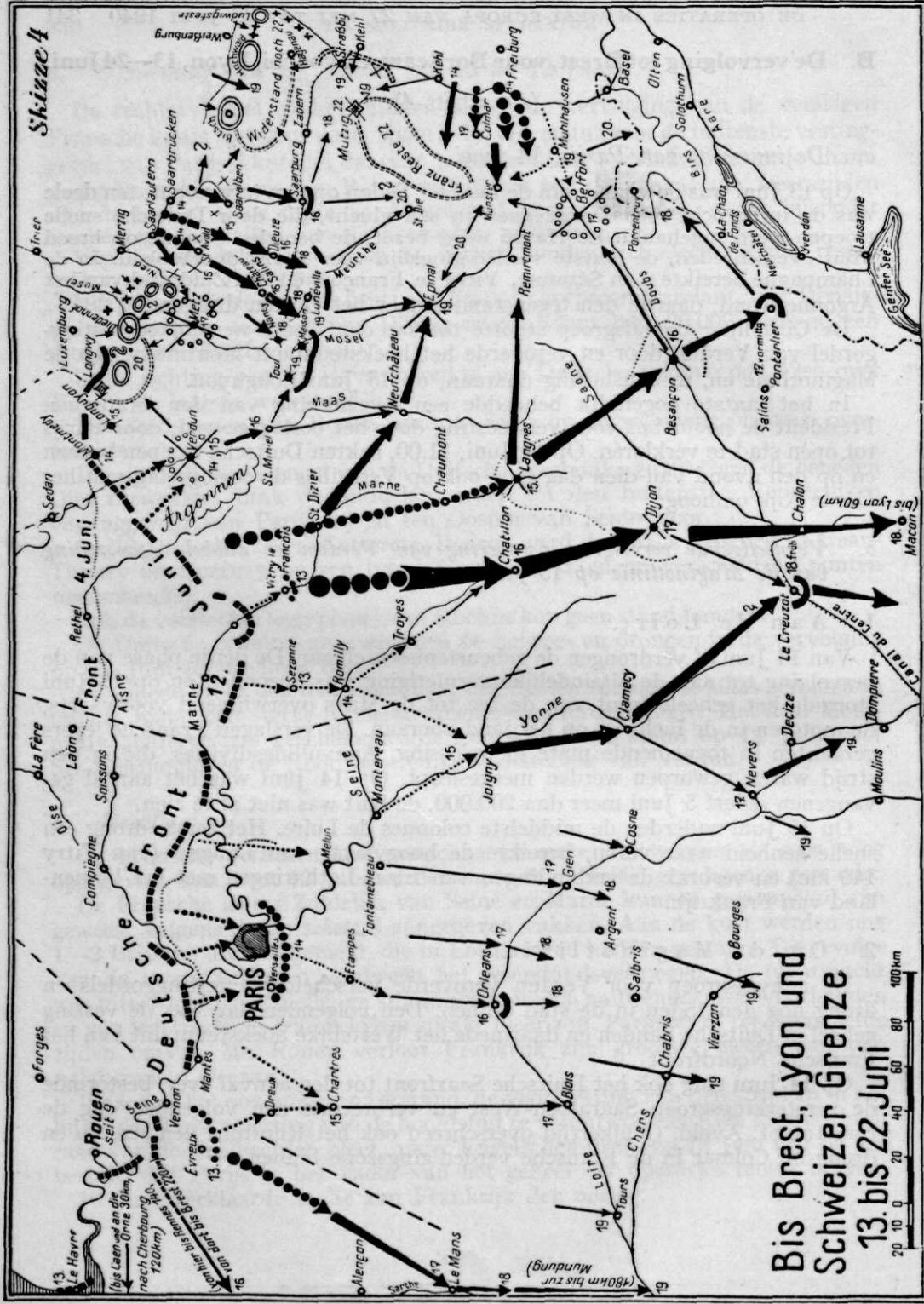
Van 14 Juni af verdrongen de gebeurtenissen elkaar. De derde phase van de vervolging tot aan de uiteindelijke vernietiging was begonnen en op 15 Juni stormde het geheele front van de zee tot de Maas overwinnend voorwaarts, de motoren in de lucht en op het land vooraan. De verslagen Fransche legers geraakten in toenemende mate in oplossing. Aanvullingsdivisies, die in den strijd waren geworpen werden meegesleept. Op 14 Juni was het aantal gevangenen sedert 5 Juni meer dan 200.000, de buit was niet af te zien.

Op 15 Juni naderden de middelste colonnes de Loire. Het eerste drong een snelle eenheid naar voren, bereikte de hoogvlakte van Langres (van Vitry 140 km) en verbrak de verbindingen van Elzas-Lotharingen met het binnenland van Frankrijk.

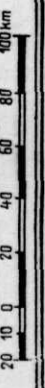
2. Om de Maginotlinie.

De aanvalsgroep voor Verdun veroverde verscheidene vesting-gordels en drong nog den 15den in de stad binnen. Den volgenden dag was de vesting geheel in Duitsche handen en daarmee het Westelijke hoeksteunpunt van het Fransche Noordfront.

Op 14 Juni ging ook het Duitsche Saarfront tot den aanval over, bestormde de versterkingsgroep Saarlben-West en verbreedde den volgenden dag de bres tot St. Avold. Gelijkertijd overschreed ook het Rijnfront den stroom en drong bij Colmar in de Fransche verdedigingszone binnen.

Bis Brest, Lyon und
Schweizer Grenze
13. bis 22. Juni

c. *Naar het Westen, het Zuiden en in den rug van het Fransche Noordoostfront, 16 tot 23 Juni.*

1. Nieuwe Fransche Regeering

Op 16 Juni trad REYNAUD af en vormde de grijze Maarschalk PETAIN een in hoofdzaak nationaal militair ministerie.

Men hoopte nog gedurende een dag, dat de resten van de vluchtende legers achter de Loire zouden kunnen stand houden. Het Opperbevel nam nog het besluit de legergroep uit de Maginotzone op Lyon terug te doen gaan. In werkelijkheid was het echter reeds te laat, de ontbinding nam hand over hand toe en de Duitsche vervolging werd onafgebroken en onverbiddeijk voortgezet.

2. Bezetting van Bretagne.

De Westelijke Duitsche vleugel overschreed 17 Juni tusschen Caens en Le Mans de Orne en de Sarthe. Het luchtwapen viel het stampvolle station van Rennes aan en werkte vernietigend. Op 18 Juni rukte een vooruitgeworpen afdeeling deze stad binnen. Het grootste succes had de overvalling op een transportvloot in de Loire-monding. Daar werden 9 groote schepen van tezamen 170.000 ton in den grond geboord, verscheidene in brand geworpen.

Op 18 Juni bereikten snelle afdeelingen de oorlogshaven Cherbourg, op den 19den Brest. Kort te voren hadden de laatste Engelsche troepen en ook verstrooide Fransche afdeelingen zich hier en in Bordeaux naar Engeland ingescheept.

Op 21 Juni vielen nog de havens St. Malo en Lorient in Duitsche handen. De bevelhebber van de zeestrijdkrachten NOORD gaf zich over. 260 onbeschadigde vliegtuigen werden buit gemaakt.

3. Over de Loire.

Voor de overgangen over de midden-Loire stuwden 16/17 Juni de reeds ordeloos terugvloeiende troepenmassa's te samen. Tusschen hen in sprongen de vliegtuigbommen uiteen, terwijl andere colonnes door snelle troepen werden ingehaald. Een beweeglijke Duitsche afdeeling drong op 16 Juni door Orléans heen en bemachtigde de onbeschadigde bruggen. Den volgenden dag was den geheelen stroom van Orléans tot Nevers bereikt en lag op 18 Juni reeds veelal in den rug van de vervolgende colonnes.

Op den 19den overschreed het front den geheelen benedenloop van de Loire tot bij Nantes en het gedeelte bij Chers, waarbij het luchtwapen vernietigend optrad tegen 's vijands terugtochtswegen. Bij Gien werden 800 nieuwe pantserwagens buit gemaakt.

Tot 23 Juni bereikte men Poitiers en de beneden Gironde; aan de monding van de Loire viel St. Nazaire, Zuidelijk daarvan vielen La Rochelle en Rochefort. Deze oorlogshavens en ook de versterkte monding van de Gironde beneden Bordeaux waren reeds 19/20 zeer werkzaam uit de lucht gebombarbeerd. Verscheidene groote schepen zonken. Eerst op den 21sten verklaarde de Fransche Regeering Bordeaux tot een open stad. Den 24sten 's avonds werden de monding van de Gironde en Angoulême bereikt.

4. Over Lyon tot aan de Zwitsersche grens.

Tusschen Loire en Saône ijelde een snelle eenheid vooruit en bezette den 18den 's morgens vroeg Frankrijk's wapensmidse, Le Creuzot.

Van daar en uit Châlon aan de Saône werd op den 20sten na zwaren strijd de versterkte legerplaats Lyon genomen. Van den 22sten af ging het onder sterken weerstand door, het Rhônedal zuidwaarts naar Grenoble-Chambéry — tegen de basis van het Fransche Alpenfront. Op den avond van den 24sten bereikte men nog St. Etienne.

Ook in Bourgondië en over Langres stormden de gepantserde en gemotoriseerde troepen vooruit, zonder hier veel weerstand te vinden. Twee vliegvelden met 40 bombardementsvliegtuigen werden op 16 Juni in beslag genomen. Dyon gaf zich een dag later over. Een afdeeling verraste de spervesting Besançon, liet zich niet ophouden en bereikte den 17den voormiddags de Zwitsersche grens bij Pontarlier. Van daar uit werd deze Noordwaarts afgepatrouilleerd en op den 20sten geheel versperd.

Op 22 Juni bereikte men de grens ook bij het kanton Genève en overschreed de Rhône dicht achter den Mont-Blanc. Vlak voor het intreden van den wapenstilstand stond men bij Annecy en Aix-les-Bains.

C. Ineenstorting van de Maginotzone.

a. *Duitsche aanval in den rug.*

Van de opmarschwegen naar het Zuiden zwenkten colonnes naar het Oosten in tegen de Moezellanlinie en de Bourgondische poort. Op deze wijze werd de eerst ijle ring van snelle troepen steeds hechter. Niet mag worden vergeten de inwerking van het luchtwapen.

De Fransche legergroep in Elzas-Lotharingen, bestaande uit 4 legers, was afgesneden. Om den ring naar het Zuiden te doorbreken, zouden intacte snelle- en stootdivisies noodig zijn geweest en daarachter zouden de legermassa's in ijlmarschen moeten volgen. Tot een dergelijke keert-wending in den bewegingsoorlog waren de vestingtroepen uit de Oostelijke zone niet in staat en zeker niet in deze crisis. Buitendien werden zij in front aangepakt door de beide Duitse aanvalsgroepen van Saarbrücken en over Colmar. Bombardementsvliegtuigen vernielden de voornaamste werken en hindernissen.

b. *De laatste slag tot 22 Juni.*

1. Val van de versterkte legerplaatsen.

Het getuigt van de om zich heen grijpende paniek dat reeds 17 Juni in het Noorden Metz, in het Zuiden Belfort en daar tusschen de Moezelspervesting Epinal voor binnen dringende snelle troepen capituleerden. Van Metz uit werd Diedenhofen in den rug gepakt, over Belfort het Zuidelijke Vogezenfront opgerold en over de boven Moezel kwam men in den rug van Straatsburg.

2. In het Noorden.

De aanvalsgroep van Saarbrücken stiet op 16 Juni tot Château-Solins, Dieuze en Saarburg door, stond den volgenden dag voor het Rijn-Marnekanaal en overschreed dit den 18den op breed front. Op 19 Juni was de vestingdriehoek Toul-Nancy-Maison gevallen en, in aansluiting daaraan, Lunéville.

Den 20sten volgde een doorbraak West van Weisenburg. Echter hielden op het Noordelijk front nog de vesting Diedenhofen met de groep Nied, in het vak van de Lauter de versterkingen Bitsch-Hochwald en aan de monding van deze rivier de Ludwigsfeste tot den 22sten stand.

3. In het Zuiden en Midden.

De aanvalsgroep van den boven Rijn won tot den 18den aan weerszijden van Colmar terrein in de richting van de Vogezen en vereenigde zich bij Münster met de uit het Zuiden en Westen komende omvattende colonnes.

Den 19den werd het vestingstelsel van Straatsburg in de Zuidflank en ook frontaal aangevallen en veroverd. In den namiddag wapperde de hakenkruisvlag op de munsterkerk van de eeuwenlang omstreden stad. Het laatst viel op den 22sten de sterke sperving Mutzig in het Zuidwesten.

In het gebied van de middenVogezen tot de boven Moezel en de Meurthe, waren sterke Fransche legerafdeelingen op één gedrongen. Een in de Sundgau afgesneden groep hield nog stand.

c. *Het einde op 22 Juni.*

Na vertwijfelden tegenstand en in het gezicht van den op denzelfden dag onderteekenden wapenstilstand legde het gros van het Fransche 3de-, 5de, 8ste en 10de Leger op 22 Juni in Elzas-Lotharingen de wapenen neer. Op 24 Juni deed dit de Vogezenegroep aan de Donau. Slechts kleine afdeelingen in het Noordfront en verstrooide afdeelingen vochten nog door.

Aan gevangenen telde men een half millioen. De massa wapenen, zoomede beweeglijk, opgeslagen en ingebouwd materiaal was niet af te zien.

Volgens het legerbericht was een overwinning van den grootsten omvang bevochten.

De oorlog in Frankrijk was geëindigd.

Betaling Abonnement 4e kwartaal 1940

Tot 5 OCT. a.s. bestaat gelegenheid het abonnement voor het 4e KWARTAAL 1940 à f 2.50 (binnenland) te voldoen per postwissel of door overschrijving op postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V. met duidelijke vermelding waarvoor het bedrag bedoeld is.

Na dien datum zal over het abonnement, verhoogd met 15 cent incassokosten, per kwitantie worden beschikt.

ADMINISTRATIE „DE MILITAIRE SPECTATOR”
Zwarteweg 1, Den Haag.

HET Ie DEPOT INFANTERIE BIJ DE VERDEDIGING VAN DEN HAAG, WASSENAAR EN YPENBURG

DOOR J. MOORMAN

Res. Luitenant-Kolonel, gewezen C.-I Depot Infanterie

(vervolg van blz. 304).

4. De handelingen op 11—14 Mei.

In het eerste deel van dit artikel is beschreven, hoe zes van de 21 compagnieën van Ie Depot Infanterie op 10 Mei 1940 na den Duitschen luchtaanval een stelling betrokken hebben N. van het Kamp Waalsdorp (blad 's-Gravenhage, vt. 22—58) en hoe deze stelling in den loop van dien dag naar weerszijden verlengd is van strandpaal 98—Pompstation — Oostelijke hoofdader — pl. 25 spoorbaan Scheveningen—Rotterdam — snijpunt Rijksstraatweg 's-Gravenhage—Leiden met Zijdeweg. Voorts zijn de handelingen beschreven van onderdeelen in dit Depot te Wassenaar en bij het Vliegveld Ypenburg. Dit laatste heeft aanleiding gegeven tot mededeelingen en een ingezonden stuk nopens hetgeen door andere troepen op en bij Ypenburg gedaan is. In verband hiermee herinner ik aan de cursief gedrukte inleiding bij de artikelen over Nederlands verdediging tegen den Duitschen aanval, op blz. 292 van het Juli-nummer van *De Militaire Spectator*, nl.

„Voor deze artikelen en schetsen geldt het richtsnoer voor den geschiedschrijver: waarheid en goede trouw. Daarbij is steeds te bedenken, dat ieder slechts datgene weet, dat hij zelf meegemaakt heeft, en soms niet weten kan, in hoeverre ook anderen daaraan meegewerkt hebben.

Slechts de officieele geschiedschrijvers, die de beschikking hebben over alle gevechtsberichten en dagboeken, voor zoover deze na de capitulatie niet vernietigd zijn, zullen in staat zijn door vergelijkende studie van die gegevens het verband aan te toonen, dat tusschen de handelingen van verschillende troependeelen bestaan heeft en hoe deze elkaar beïnvloed hebben.

Dat kan niet bij beschrijvingen van handelingen van afzonderlijke onderdeelen. Deze moeten slechts voldoen aan den gestelden eisch van waarheid en goede trouw.

Wat een ander op hetzelfde terrein, doch wellicht op een ander tijdstip verricht heeft, beschrijve deze zelf, dan zal op ieders handelingen het volle licht vallen.

* * *

Uit het vorig artikel is reeds gebleken, dat in Den Haag op den eersten oorlogsdag groote verwarring heerschte. Men had allerm minst verwacht, dat de residentie reeds direct in gevaar zou komen. Er was dus geen verdediging van de stad voorbereid. Aan het Depot, bestemd voor opleiding van recruten en

kader, was uiteraard geen oorlogsbestemming gegeven. De zeer verspreide legering: zes compagnieën in het kamp Waalsdorp en 15 in scholen over de geheele stad verdeeld, was allerm minst berekend op tactische opdrachten voor het geheel. Bevelen van Commandant Vesting Holland, Garnizoenscommandant en Depotcommandant doorkruisten elkaar; compagnieën kregen afzonderlijke rechtstreeksche opdrachten of werden aan andere troepen toegevoegd. Ieder deed wat hij kon, maar systeem was er niet en kon er niet zijn. Een overzicht van het geheele Depot dag voor dag zou daarom weinig zin hebben en ik bepaal mij daarom tot enkele episoden.

a. De stelling Noord van Den Haag.

Na den zeer bewogen dag van den 10den Mei bleven de troepen 's nachts in de stelling, met patrouilles in het voorterrein, groepsgewijze rustende. Te 3.00 uur, vóór het aanbreken van den dag, waren allen weer waakzaam.

Te 6.00 uur verschenen zeven Duitsche vliegtuigen boven de stelling en gaven mitrailleurvuur af op het terrein, dat het Depotbataljon Jagers den vorigen dag bezet en in den nacht reeds verlaten had. Drie kwartier later volgde een tweede aanval van twaalf vliegtuigen, maar ook nu viel het vuur een paar honderd meter vóór de stelling. Ons vuur van zware mitrailleurs op deze vliegtuigen had geen uitwerking.

Het eerste bericht, dat dien dag ontvangen werd van de compagnieën, belast met de bewaking van de binnenstad, gaf reeds blijk van de nervositeit, die daar begon te heerschen. Een detachementscommandant berichtte, dat „onbetwist Nederlandsche officieren” gelast hadden van de nieuw-model veldjassen de platte kraag af te snijden, omdat Duitsche parachutisten in Nederlandsche uniform ook dat model veldjas zouden dragen. Het spreekt van zelf, dat elke wijziging van de uniform verboden werd. In dit verband zij herhaald, dat de troepen van het Depot nooit Duitsche valschermtroepen in Nederlandsche uniform aangetroffen hebben.

Herhaaldelijk vlogen groepen Duitsche vliegtuigen over de stelling, zonder iets te ondernemen. Wordt de stelling niet opgemerkt, of was deze juist een reden om hier geen valschermtroepen uit te zetten? Er kon slechts waargenomen worden, dat zulks te 7.00 uur geschiedde Noord van het bosch Meyendell. Bij het reeds vermelde gemis aan kijkers was deze waarneming uiteraard gebrekkig en het was niet mogelijk ook maar bij benadering te schatten hoever Noord van Meyendell de parachutisten neerkwamen. Maar het was althans eigen waarneming, dus zekerheid. Op den eersten oorlogsdag was gebleken, dat slechts op eigen waarneming of die van eigen personeel vertrouwd kon worden en niet op van elders ontvangen berichten. Deze ervaring werd op 11 Mei bevestigd, het was „de dag van onjuiste berichten”. Eén er van zij vermeld.

Te 7.05 ontvang ik bericht van den Garnizoenscommandant, dat vijandelijke troepen, ter sterkte van 150 man, in opmarsch waren in het duinterrein, in Z.W.-richting hoofd bij Dam (vt. 22—61) en dat de overgang aldaar over den Westelijken hoofdader der Duinwaterleiding reeds in 's vijands handen was.

Ik besloot tot omvangrijke verkenningen door officierspatrouilles en indien de overgang bij Dam inderdaad bezet zou blijken, deze te heroveren.

Het terrein bij Dam werd verkend, zoomede het duinterrein W. daarvan tot het strand bij pl. 96, het bosch Meyendell en het duinterrein O. daarvan doorzocht, benevens het wegencomplex bij de Kievit (vt. 24—59), maar tot 3 km vóór de stelling was geen vijand aanwezig.

Niettemin deelde de garnizoenscommandant mij te 9.55 nader mede, dat de commandant van een zoeklichtafdeeling, opgesteld bij Dam, hem bericht had, dat de overgang aldaar bezet was door Duitse troepen met automatische wapens en dat hij zelf niet over mitrailleurs beschikte.

Dus toch! Ondanks het negatieve resultaat van de verkenningen moest ik na deze bevestiging wel aannemen, dat de overgang bij Dam in 's vijands handen was.

Ik gaf daarna te 10.00 uur aan den commandant van mijn reserve, Luitenant S., met 50 artilleristen te voet, waaraan ik twee zware mitrailleurs toevoegde, opdracht om zich te begeven naar Dam, zich daar onder de bevelen van kapitein Z. te stellen en zoo hij dezen daar niet aantrof, zelfstandig den overgang bij Dam te hernemen.

Een uur later zond luitenant S. bericht, dat hij zich bij Dam gemeld had bij kapitein Z., die . . . geen vijand waargenomen had!

* * *

Te 11.10 ontving ik van C.-Vg. H., de mededeeling, dat uiterste waakzaamheid noodig was. Vier Duitse vliegtuigen hebben troepen ontscheept bij strandpaal 97,5. Voorts zijn parachutisten gedaald bij Meyendell. Een bataljon van 22 R.I. is bij Pompstation en zal aanvallen in noordelijke richting, later gevolgd door het geheele regiment 20 R.I.

En later deelde de Garnizoenscommandant mij mede, dat nog meer troepen in aantocht waren voor een aanval op Meyendell, nl. een bataljon van 16 R.I., dat zich reeds op de Van Alkemadelaan bevond.

Het was een vreemde situatie! Daar lag een stelling van het strand tot den Leidschen weg te popelen, dat de vijand nu toch eindelijk zou komen opdagen, maar er kwam niets. Uit patrouillegang bleek, dat zich tot 3 km vóór die stelling geen vijand bevond. En niettemin kwamen twee bataljons, gevolgd door een regiment, om door de stelling heen een aanval te doen. Ik zond dan ook bericht, dat die troepen geenszins noodig waren. Toen II-20 R.I. en III-16 R.I. resp. bij Pompstation en bij Waalsdorp door de stelling getrokken waren in de richting Meyendell, meldde ik, dat mijn troepen tweede linie geworden waren, waaraan hier geen behoefte was, en vroeg of die troepen beter gebruikt konden worden in Den Haag, vanwaar de meest onrustbarende berichten in de duinen doordrongen.

Daarop werd opdracht ontvangen de troepen te verzamelen in het Malieveld en de algemeene reserve voor Den Haag te vormen.

Met gevorderde autobussen deed ik de troepen achtereenvolgens vervoeren naar den Zrand van het Haagsche Bosch, nabij het Malieveld. Bij dien tocht werd volgens ontvangen berichten tweemaal vuur ontvangen uit huizen, welke echter geen verliezen of gewonden veroorzaakten. Onderzoek naar de daders leverde geen resultaat op. In den nacht 11/12 Mei zijn de troepen vervoerd naar scholen in de verduisterde stad.

Bij Wassenaar.

Waar waren de valschermtroepen gebleven, die wij op 10 en 11 Mei herhaaldelijk hadden zien landen Noord van Meyendell? Uit latere berichten bleek, dat zij geland waren in de duinen vt. 24—62 en omgeving en zich vandaar begeven hadden naar het boschterrein van het landgoed Duinrell (vt. 25—62), vanwaar ze trachtten op te rukken naar Wassenaar. Daar waren troepen van

1 R. Huzaren, afdeelingen van 1 R.I., 3 M.C., benevens drie compagnieën van het Ie Depot Infanterie, nl. 4, 5 en 6 — Depotbataljon Grenadiers. Tot groote gevechten is het W. van Wassenaar, in de bosschen van Duinrell, echter niet gekomen. Het aantal parachutisten was daartoe niet groot genoeg; ze bleven zich ophouden op de hoogste duintoppen en op 11, 12, 13 en 14 Mei is daar een sleepend vuurgevecht gevoerd. De vijand bediende zich van 9 zware mitrailleurs en 2 mortieren, die op Nederlandsche troepen veroverd waren. Dit vuur heeft niet veel uitwerking gehad. Onzerzijds is daarop geen aanval gedaan, omdat zulks over het vlakke terrein van een afzanding niet mogelijk geacht werd zonder artilleriesteun, die wel aangevraagd, maar niet verkregen is.

Bij Scheveningen.

De vier Duitsche vliegtuigen, die volgens het hierboven vermelde bericht op het strand geland zouden zijn bij pl. 97.5 moeten wel een km. Zuidelijker neergekomen zijn, want de uitgeladen troepen zijn achter de stelling, die tot pl. 98 liep, door de duinen getrokken in de richting Scheveningen. Zij zijn niet verder gekomen dan tot de spoorbaan Scheveningen—Rotterdam, waar zij zich nestelden in spoorwagens. Vandaar uit openden zij een heftig vuur, o.a. op een sectie van 4-Depotbataljon Jagers, die patrouilleerde tusschen het Pompstation en den Harstenhoekweg. Daar waren ook andere troepen, voor zoover mij bekend van het Grensbataljon Grenadiers, van 12 R.I. en een peloton wielrijders. De spoorwagens, waarin de Duitschers dekking gezocht hadden, werden dan ook weldra van verschillende zijden zwaar onder vuur genomen en een pantserwagen schoot den trein in brand, zoodat de vijandelijke afdeeling vernietigd werd. Het bericht, dat ik over deze episode ontvangen heb, is onvolledig. Het zou zeker interessant zijn, als een van de troepencommandanten, die bij dezen aanval leiding gegeven hebben, dat geval nader in den Spectator beschreef. Belangrijk is deze episode zeker geweest, omdat hierdoor voorkomen is, dat deze Duitsche troep hetzij in Scheveningen, hetzij in Den Haag doordrong.

Onrust in Den Haag.

Is de onrust in Den Haag het gevolg geweest van optreden van onbetrouwbare burgers of partijgangers en is er van die zijde op onze soldaten geschoten? Ik heb verscheidene berichten ontvangen, dat troepen uit huizen beschoten waren. Als voorbeeld volgt hier een en ander uit een verslag van een sectie-commandant betreffende voorvallen op 11 Mei, waaruit de onrust in Den Haag treffend blijkt:

„Te 11.00 ontving ik in de Nieuwe Alexanderkazerne van den Garnizoenscommandant bevel mij met mijn sectie in twee gevorderde auto's te begeven naar de omgeving van de Suezkade, waar vanuit verschillende huizen werd gevraagd. In de Javastraat aangekomen bij het Nassauplein, bleek het verkeer geheel stop gezet te zijn en werd mij meegedeeld, dat er vanuit den steenen toren van het flatgebouw hoek Zeestraat en Javastraat in onze richting gevraagd werd. Met 10 man rukte ik op langs de rechterzijde van de straat, aan de andere zijde een sergeant met 4 man. Toen wij genaderd waren tot het Plein 1813, werd vanuit den toren van het flatgebouw in onze richting gevraagd en heb ik door mijn groep het vuur laten openen op de negen gaten, die zich aan onze zijde in den toren bevonden. Tijdens het vuren van de groep werden

door infanteriegeschut (pag. of mortier) twee voltreffers geplaatst, waarna ik het vuren heb doen staken en er uit den toren ook niet meer gevraagd werd. In de nabijheid van den tuin, die om de flat heen gelegen is, bevonden zich drie politie-agenten van de stormbrigade.

Aangezien ik geen mitrailleurs had en de sterkte van mijn afdeeling te gering was om succes te bereiken, ging ik terug naar de Frederikskazerne, om een door mij aangehouden Nederlandsch officier, in het bezit van een Duitsch geweer en een vreemd pistool, die wel een identiteitsplaatje, maar geen oorlogszakboekje had, aldaar af te leveren.

Toen bleek, dat het restant van mijn sectie daar ook steun verleend had bij de bestrijding van het schieten uit huizen.

Ik trok met de geheele sectie opnieuw naar het flatgebouw Zeestraat, waar inmiddels een afdeeling Militaire Politie met een mitrailleur M 20 in stelling gekomen was. Op last van een officier werd een aanvals-handgranaat geworpen in een garage, welke de aldaar staande auto's in vlammen deed opgaan.

In de Javastraat rukte een compagnie zware mitrailleurs onder een kapitein aan en daar ik waarnam, dat de geheele flat inmiddels door troepen en Militaire Politie bezet was, keerde ik terug naar Waalsdorp."

* * *

In den nacht 11/12 Mei keerde het grootste deel van Ie Depot Infanterie naar Den Haag terug en werd belast met bewakings- en patrouillediensten. De verwarring was vooral de eerste dagen groot. Valsch alarm en loos gerucht, ook ernstige berichten omtrent de houding van de politie — waarbij de Hoofd-commissaris van Politie zelf de noodige maatregelen nam — deden telkens hun kwaden invloed gelden. De dienst was den staf van het Depot zeer inspannend, meer dan noodig geweest ware, indien alle commandanten zoo actief geweest waren zelf de gevallen, waarvan zij kennis kregen, te onderzoeken, in plaats van te volstaan met het doorzenden van ongecontroleerde berichten.

De toestand in Den Haag is zeer onduidelijk geweest. Tegenover de berichten, dat uit huizen op militairen geschoten is, staat het feit, dat althans bij het Ie Depot niemand daardoor is getroffen. Wellicht is slechts met alarmpistolen geschoten. Bij gebrek van controleerbare gegevens moet ik mij van een oordeel onthouden.

Het bombardement op kamp Waalsdorp.

In mijn eerste artikel beschreef ik, dat voor het Ie Depot Infanterie de oorlog begonnen is met een bom op het slapende kamp Waalsdorp.

Het einde kwam met een bombardement op het wakende kamp, Dinsdag 14 Mei. Den geheelen namiddag waren Duitsche bommenwerpers boven het nog maar zwak bezette kamp. Even na 16.00 uur wierp een dezer vliegtuigen twee bommen op het kamp, kwam terug en wierp vijf bommen, kwam nogmaals terug en wierp weer vijf bommen.

Twee dooden en drie gewonden.

Dat was het laatste. Spoedig daarop kwam het bevel om de wapens neer te leggen.

Met weemoed herdenk ik in eerbied onze gevallenen.

En aan de overlevenden breng ik gaarne dank voor den steun en de hartelijke kameraadschap, die ik van velen heb mogen ontvangen.

MEENINGEN VAN ANDEREN

DE AMERIKAANSCH E DOUGLAS-NORTHROP VLIEGTUIGEN

Naar aanleiding van het artikel: „De Luchtoorlog: enkele feiten en commentaren”, door JOHN SIDNEY ZODIJ, voorkomende in *De Militaire Spectator* van Juli 1930, het volgende:

In genoemd artikel wordt door den schrijver medegedeeld, dat de Amerikaansche Douglas-Northrop vliegtuigen, welke door het Nederlandsche leger waren aangeschaft, een volkomen mislukking zijn geweest, iets wat de insiders van te voren voorspeld zouden hebben.

Ik heb de eer U mede te deelen, dat ik het commando over de afdeeling, waarbij deze vliegtuigen waren ingedeeld, heb bekleed en daarom wensch ik U de verzekering te geven, dat het tegendeel waar is, de vliegtuigen hebben zeer goed voldaan en den eersten oorlogsdag een belangrijk aandeel in de verdediging van Ypenburg gehad.

Inderdaad is er door meerdere insiders veel slechts over deze machines gezegd, doch dat begon al, voordat deze vliegtuigen in Holland waren. Deze praatjes werden door de Nederlandsche industrie gevoed en terecht, want deze industrie voelde zich beangst voor het moment, dat het Nederlandsche leger met het Amerikaansche product zou kennis maken. Hoe gevaarlijk dit voor haar kon zijn, blijkt uit de aanschaffingspolitiek der K.L.M., welke maatschappij, na eenmaal ervaring met Amerikaansche vliegtuigen te hebben opgedaan, met geen stok te bewegen was, ooit weer een Nederlandsche machine te koopen.

De Douglas-Northrop vliegtuigen werden door den Inspecteur der militaire luchtvaart ingedeeld bij de jachtgroep van het veldleger, hetgeen ten eenen male fout was, omdat deze vliegtuigen geen jagers waren, doch snelle verkenneren, tevens lichte bommenwerpers. Als deze machines niet den eersten ochtend als jagers waren ingezet, doch achter waren gehouden voor verkenningsoopdrachten, hadden zij heel wat meer nuttig werk kunnen verrichten.

De Luit.-Kol. SAR, onder wiens bevelen de jachtgroep ressorteerde, was zich van deze vergissing van den I.M.L. absoluut bewust. Hij wenschte deze vliegtuigen zeer gaarne te hebben, doch als verkenneren en hij heeft zelfs een voorstel ingediend, om alle oude verkenneren van zijn regiment — die, het moge gezegd worden, toch nog schitterend werk hebben verricht — door Douglas vliegtuigen te vervangen.

Het zou te ver voeren om in dit schrijven de aanschaffingspolitiek der Nederlandsche regeering te becritiseeren, doch dat verleden jaar besloten werd een serie Amerikaansche vliegtuigen aan te schaffen, is zeer terecht geweest en ware de oorlog niet over ons gekomen, dan had de verschijning van deze vliegtuigen zeer zeker stimuleerend op de Nederlandsche industrie gewerkt. Overigens is het geen geheim, dat direct na deze order op metalen vliegtuigen, de Fokkerfabriek aan de Nederlandsche regeering aanbod, nu ook metalen vliegtuigen te kunnen bouwen, waarop direct een order op geheel metalen vliegtuigen volgde.

J. A. BACH, *Res.-Kapitein vlieger.*

DE AANVAL OP YPENBURG EN JOHANNAHOEVE

Van verschillende zijden wordt mijn aandacht gevestigd op Uw artikel uit De Militaire Spectator van Juli jl., waarin o.a. de herovering op 10 Mei van Ypenburg behandeld wordt.

Zooals het geschrevene daar ligt, geeft het een verwrongen beeld van deze krijgsverrichtingen. Men krijgt den indruk, dat de twee compagnieën, wier handelingen beschreven worden — de 4e en 5e Comp. 4e Depot-Bataljon, — ieder op zichzelf Ypenburg aangevallen en genomen hebben. De zinsnede: „Geheel los daarvan had de 4e Comp. 4e Depot-Bataljon gelijktijdig een poging daartoe gedaan . . .” en „De bevelsverhouding was: twee compagnieën werden onafhankelijk van elkaar ingezet tegen Ypenburg; later kreeg de 4e compagnie opdracht aan te vallen”, draagt ertoe bij om dezen indruk te versterken. Volgens mededeeling van den schrijver van het artikel, wordt hiermede slechts bedoeld, dat deze compagnieën onafhankelijk van elkaar vanuit Den Haag naar Ypenburg gedirigeerd werden.

De 4e compagnie 4e depot-bataljon deed inderdaad als rechter-compagnie mede aan den aanval op het vliegveld, welke (onderbroken door eigen artilleriesteun, vijandelijk bombardement en bombardement door Engelsche vliegtuigen) driemaal opnieuw werd ingezet, en vanaf de latere morgenuren tot 's-avonds werd uitgevoerd door (van rechts naar links): de 4e comp. voornoemd (west van den autoweg, langs de wielersbaan); ged. 2—II R.Gr.; 3—II R.Gr.; ged. 2—Grensbat. Grenadiers; — waarachter M.C.—II R.Gr.; een sectie mortieren R.Gr. en ongeveer 50 artilleristen te voet met karabijnen. Ongeveer om 20.00 meldde zich de Commandant der vijandelijke troepen bij mij, en capituleerde met ongeveer 240 man parachutisten met vele mitrailleurs. Bovendien werden de overlevenden (ongeveer 30 man met mitr.) uit de Johannahoeve gevangen gemaakt. Om deze Johannahoeve werd verbitterd gestreden, en wel door de linker sectie van 3—II R.Grenadiers en ged. 2—Grensbat. Gr. Hierbij werden mooie wapenfeiten verricht. Heldhaftig sneuvelde daarbij de commandant van de genoemde sectie van 3—II R.Gr. de res. 1e Luitenant der Grenadiers LEUTSCHER, en vielen meerdere ernstig gewonden. Deze hoeve werd des avonds genomen na beschieting met een kanon 7-Veld, dat door C.—I Div. te mijner beschikking gesteld werd. Na ruim 20 granaten vluchtte de vijand in alle richtingen uit deze gebouwen, en liep den omliggenden en aankomenden troepen in de armen.

Intusschen had ik bevel gegeven achterwaarts te verzamelen in den boschrand, Zuid van Hoornbrug aangezien ik opdracht ontvangen had, zoo spoedig mogelijk door te stooten naar Delft. Ik belastte de 4e comp. 4e depotbat. met de bezetting en verdere zuivering van Ypenburg, en ging voorwaarts om aan mijn nieuwe opdracht uitvoering te geven.

Hoofddorp, 6 Augustus 1940.

De Commandant van de aanvalstroepen op
Ypenburg,

Jhr. T. v. GROTENHUIS v. ONSTEIN,
*res.-Majoor der Grenadiers, Commandant van
II—R.Gr.*

DE AMERIKAANSCH LUCHTBEWAPENING

DOOR J. S. ZODIJ.

Terwijl het groote offensief tegen Albion, zich vooralsnog hoofdzakelijk in het luchtruim afspeelt, werkt men in de Vereenigde Staten aan één der grootste bewapeningsprogramma's, die de wereld ooit aanschouwen mocht. Leger, vloot en luchtmacht worden uitgebreid als nooit tevoren, maatregelen worden genomen, die uniek in de geschiedenis van de Vereenigde Staten zijn. De in vele opzichten gunstige strategische positie van de Vereenigde Staten t.o.v. eventuele conflicthaarden heeft uiteraard tactische invloeden op het defensiesysteem doen gelden. De noordelijke grens, met een totale lengte van ongeveer 5000 km, is geheel open en niet van belangrijke versterkingen voorzien. De zuidelijke grens heeft een aantal natuurlijke hindernissen, waarachter een keten forten is gebouwd, die weer zijn verouderd, doch waarvan de modernisering slechts korten tijd zou vergen. Inderdaad is men momenteel doende de zuidelijke grens te versterken, niet zoozeer, omdat men een conflict met Mexico vreest, dan wel, dat dit land i.v.m. zijn zwakke politieke constitutie vele mogelijkheden heeft. Overigens heeft het leger van Mexico een vredessterkte van 47.500 man en een oorlogssterkte van slechts 120.000 man. De uitrusting is niet modern, de geoefendheid voor een modernen oorlog zeker onvoldoende. De luchtmacht, waarover Mexico beschikt, is eveneens zeer klein en bestaat uit ongeveer 125 vliegtuigen, meestendeels van Amerikaansch origine, doch men krijgt sterk den indruk, alsof de toestellen tweedehands van de „Army” zijn overgenomen.

Het is niet de bedoeling van dit artikel ons te gaan verdiepen, in welke mate er op het Amerikaansch continent conflicthaarden kunnen optreden, noch welke strategische en tactische mogelijkheden er voor de Amerikaansche weermacht voorhanden zijn.

De Amerikaansche bewapening in cijfers.

Op 3 Januari van dit jaar heeft President ROOSEVELT het Congres verzocht \$ 271.999.523 te voteeren voor de bescherming van de Amerikaansche neutraliteit en ter versterking van de nationale verdediging. Het deficit voor de eerste zes maanden op de begrooting van de Vereenigde Staten kwam hierdoor \$ 2.023.238.159 te bedragen. De totale uitgaven bedragen \$ 4.767.467.673, de inkomsten \$ 2.744.299.513. Aan het einde van het begrotingsjaar zou het tekort naar voorzichtige schatting ruim vier milliard Dollar bedragen.

Op 7 Januari d.a.v. vroeg EDISON, de nieuwbeneemde Minister voor Marine, nieuwe volmachten voor President ROOSEVELT, die hem in staat moesten stellen in geval van ernstige nationale moeilijkheden, schepen en materialen aan te koopen en fabrieken voor nationaal gebruik te requireeren. EDISON verklaarde, dat deze maatregelen bij wijze van voorzorg moesten worden genomen

en hij wees het Congres erop, dat dergelijke volmachten in Maart 1917 eveneens aan President WILSON werden gegeven. Maar tevens voegde hij er nadrukkelijk aan toe, dat dit verzoek geen inleiding zou vormen voor een deelneming van de Vereenigde Staten aan den Oorlog.

De begrooting van 26 April 1939 reeds vormde een merkwaardig contrast met die der andere jaren, omdat hierin duidelijk de tekortkomingen in de nationale defensie tot uiting kwamen. Op dien datum vroeg ROOSEVELT het Congres hem een bedrag van \$ 31.620.000 ter beschikking te stellen voor den bouw van een aantal marine- en luchtvlootbases in Alaska, het Zuiden van den Stillen Oceaan, West-Indië en Florida. In totaal zouden deze bases een bedrag van 66 millioen Dollar vragen. Met den bouw werd indertijd onmiddellijk begonnen. Contracten tot een bedrag van 50 millioen Dollar voor den bouw van de nieuwste typen militaire vliegtuigen zijn onderteekend door het Departement van oorlog.

Op 2 Mei '39 verleende ROOSEVELT aan de „Navy” toestemming om tot den bouw van twee slagkruisers van 45,000 ton over te gaan. Dit ingrijpende besluit van het Witte Huis, dat alom veel opzien baarde, werd gemotiveerd door inlichtingen, waaruit bleek, dat Japan kruisers bouwt van een tonnage van boven de 35.000 ton.

Tevens nam de commissie voor militaire zaken van den Senaat der Vereenigde Staten op dien datum de noodige maatregelen, waarbij de regeering gemachtigd werd, in geval van oorlog een dienstplicht voor het kapitaal in te stellen. Be-doeld wetsontwerp bepaalt, dat een vaststelling van het kapitaalbezit zal worden gedaan, en dat op dien grondslag de kapitalisten zullen gedwongen worden, in te schrijven op regeeringsleeningen, met een looptijd van 50 jaar en een rente van 1 %. Het bedrag, waarvoor zou moeten worden ingeschreven, zou variëeren van 5 % van het netto kapitaalbezit voor personen met een kapitaal van 1000 Dollar, tot zelfs 75 % voor personen met een kapitaal van boven de 100.000 Dollar.

Het spreekt vanzelf, dat de luchtstrijdkrachten, die in de Vereenigde Staten geen afzonderlijk weermachtsonderdeel vormen, doch die zijn toegevoegd aan leger en marine, evenmin werden vergeten. Werden reeds op de gewone begrooting credieten uitgetrokken voor 2500 nieuwe vliegtuigen, welke verouderd materieel moesten vervangen, onlangs nog werd een decreet uitgevaardigd, waardoor de marine-luchtstrijdkrachten de beschikking zullen krijgen over 10.000 vliegtuigen en 16.000 piloten.

De Amerikaansche luchtbewapeningsindustrie.

Alvorens over te gaan tot een bespreking van Amerika's luchtmacht, willen we het zoeklicht der publiciteit laten schijnen over de luchtbewapeningsindustrie, waarover juist in deze tijden zoovele geruchten de ronde doen. De belangstelling van Europa voor de Amerikaansche luchtvaartindustrie dateert van verscheidene jaren her, toen het Amerikaansche verkeersvliegtuig, met name het type Boeing D 247, zich in één slag ver voor al de andere typen, die de internationale markt had aan te bieden, wist te plaatsen. Minder bekend is, dat deze tweemotorige Boeing D 247 ontstaan was uit een prototype luchtkruiser, dat ontwikkeld was door de Boeing fabrieken in nauwe samenwerking met den Technischen Staf van het Luchtwapen. Direct daarop ontstonden verschillende parallel-constructies (Lockheed, Douglas), die de oogen der wereld op de Amerikaansche vliegtuigindustrie vestigden.

Deze belangstelling werd nog verhoogd, toen, door verschillende technische

en politieke omstandigheden, vooral Frankrijk, maar ook Engeland, niet in staat bleken te zijn, een tijdige vernieuwing en uitbreiding van het luchtwapen in eigen land aan te besteden en men daar naar andere mogelijkheden moest gaan omzien. Het eenige land, dat toen — naast Duitschland — in staat was redelijke afleveringstermijnen aan te bieden was Amerika. De vliegtuig-industrie was daar te lande na de catastrofe van 1919 weer langzaam op gezonde basis gekomen en dank zij de normale behoeften van leger en vloot en de steeds stijgende vraag naar goede verkeers- en sportvliegtuigen waren de hieruit voortvloeiende uitbreidingsmogelijkheden systematisch benut, waardoor weer over voldoende geschoold personeel kon worden beschikt om dergelijke uitbreidingen in de practijk metterdaad te doen slagen. In het begin van dezen oorlog, toen zoowel Engeland als Frankrijk enorme aantallen vliegtuigen in de Vereenigde Staten bestelden en hierbij nog een groot aantal militaire opdrachten van andere landen, alsmede respectabele orders van het eigen gouvernement, plus nog diverse orders op civiele vliegtuigen kwamen, heeft het er zelfs een oogenblik zeer verward uitgezien, want de Amerikaansche finantieele kringen waren zeer terughoudend, wanneer het er om ging al te groote uitbreidingen te voteeren.

Deze terughoudendheid vond zijn oorzaak in den loop der geschiedenis der Amerikaansche luchtbewapeningsindustrie in de jaren 1914—1919. Toen de Wereldoorlog in Europa uitbrak beschikten de Vereenigde Staten over ongeveer 7 vliegtuigfabrieken van slechts geringe productiecapaciteit, die zich uitsluitend met den bouw van enkele civiele en militaire prototypen bezig hield. De afzetmogelijkheden beperkten zich uitsluitend tot enkele luchtacrobaten en particuliere bezitters; van bepaalde gouvernementsofdrachten was nog geen sprake. In November 1918 beschikte men over 25 van de best geoutilleerde vliegtuigfabrieken ter wereld, met 150.000 arbeiders, met orders ter gezamenlijke waarde van honderd millioen Dollars, opdrachten, die overigens drie dagen na het staken der vijandelijkheden werden geannuleerd. Had men voor het jaar 1919 op een productie van 21.000 vliegtuigen gerekend, deze bedroeg in datzelfde jaar nog geen duizend stuks! De productie van de Amerikaansche luchtbewapeningsindustrie bedroeg volgens de officieele opgaven gedurende de vier oorlogsjaren 13.984 vliegtuigen en 41.953 vliegtuigmotoren. Naar Europa werden 2091 vliegtuigen afgeleverd.

De massale annulatie had catastrophale gevolgen voor deze nog zoo jonge industrie. Alleen die firma's, die op een gezonder basis waren opgebouwd — en het bleken er slechts weinig te zijn — kwamen deze baisse langzaam te boven.

Op 1 September 1939 beschikte men in de V.S. over 45 grootere en kleinere vliegtuigfabrieken, alsmede over 13 fabrieken, welke zich uitsluitend met de vervaardiging van vliegtuigmotoren bezig houden. Ofschoon ongeveer de helft van dit aantal de eerste oorlogsmaanden niet in staat was aan de productie van militaire vliegtuigen deel te nemen, bouwt men sinds korten tijd licenties van de grootere fabrieken, dan wel onderdeelen. De voornaamste fabrieken die thans uitsluitend of nagenoeg uitsluitend militaire typen produceeren zijn: United Aircraft Corporation (Vought-Sikorsky), Curtiss Wright, Lockheed North American, Douglas, Consolidated, Glen Martin, Boeing en Brewster. Het zijn dan ook voornamelijk deze fabrieken, die het leeuwenaandeel der huidige Amerikaansche productie — volgens officieuzen gegevens 1900 toestellen per maand — op zich hebben genomen.

Inderdaad is inmiddels de grens van de normale ontwikkelingsgang reeds

Een kijkje in een Amerikaansche vliegtuigfabriek, waar Boeing B 17 B bommenwerpers aan den loopenden band worden vervaardigd.

overschreden en heeft men rekening te houden met een belangrijken terugslag bij het einde van dit conflict, doch men vertrouwt erop, dat deze terugslag zal worden opgevangen door de hernieuwde vraag naar verkeers- en sporttoestellen, welke zich ongetwijfeld dan zal doen gelden.

Het Amerikaansche Luchtwapen.

Ofschoon het Amerikaansche luchtwapen zich momenteel in een periode van sterke uitbreiding bevindt en het thans zeer moeilijk is, de verschillende ons ten dienste staande gegevens te toetsen, worden deze onder voorbehoud medegedeeld. Voor enkele maanden, op 30 Mei jl., werd in de eerste zitting van de nieuwe commissie voor de landsverdediging besloten, het Congres voor te stellen *opnieuw* 1 milliard voor bewapeningsdoeleinden goed te keuren. Het grootste gedeelte van dit bedrag kwam aan het *luchtwapen*, met name voor luchtdoelgeschut van verschillend kaliber, vliegtuiggeschut, vliegtuigen, vliegtuigmotoren en munitie. Een deel van genoemd bedrag zal worden besteed voor een spoed-opleiding van 50.000 piloten, die hun eerste opleiding zullen ontvangen via de verschillende civiele luchtscholen. Verder zijn een groot aantal mecaniciens, radiotelegrafisten en luchtschutters in opleiding genomen. Opnieuw werd een groot aantal — men spreekt van 10.000 — vliegtuigen van verschillend type besteld.

Het hoeft hier wel geen nader betoog, dat de Amerikaansche luchtmacht, met groote, machtige concerns achter zich, een vrij groot reservekorps, groote opleidingsmogelijkheden, een korps goed getrainde verkeers- en sportvliegers, groote diepte, e.d., over een zeer hoog oorlogspotentieel beschikt. Dit oorlogspotentieel is ongetwijfeld gedurende de laatste maanden onder den druk der omstandigheden nog gestegen. Een groot aantal verouderde eskaders werd van nieuw materieel voorzien, nieuwe eskaders werden opgericht. Onder de — ongetwijfeld zeer vele — typen, die de Amerikaansche luchtmacht rijk is, vinden we o.m. toestellen, die afwijkende constructieve nieuwigheden vertoonen en daardoor zeer gezocht zijn. Over het algemeen genomen zijn de Amerikaansche typen zwaarder bewapend dan de Europeesche en het zwaartepunt der bewapening zit in de vliegtuigkanonnen. We denken in dit verband zoowel aan de Bell XFM-1 „Airacuda”, een tweemotorige jachtkruiser, uitgerust met 2 1000 pk Allison motoren met drukschroeven, waardoor het voorfront geheel voor bewapeningsdoeleinden vrij is gekomen. Dit type is bewapend aan den voorkant met een kanon aan den achterkant van den motor — dus twee kanonnen — plus een aantal draaibare mitrs. aan de achterzij- en achteronderkant.

Een zeer mooi toestel is voorts de eenzitter-jager Bell XP-39, bewapend met 2 mitrs. plus een kanon van 37 mm. De hiermede bereikte snelheden loopen tegen de 665 km/u! De Amerikaansche luchtmacht is voorts uitgerust met een groot aantal Boeing B-17 B (de zg. Vliegende Forten), waarvan er thans elken dag een toestel de fabrieken verlaat. Ook Douglas experimenteert op het oogenblik in samenwerking met den Technischen Staf aan een reeds gereed gekomen 100 tonnen bommenwerper, waarvan de eigenschappen nog streng geheim worden gehouden. Over het algemeen is men in Europa langen tijd huiverig geweest, zich aan dergelijke enorme toestellen te wagen, i.v.m. de groote trefkans, doch het schijnt naast enkele nadeelen verschillende tactische voordelen op te leveren, die o.m. gelegen zijn in de verbazend zware bewapening en de groote actie-radius. Een zeer goed type jachtvliegtuig is verder de jager Curtiss XP-37, waarvan de snelheid door inbouw van een nieuwe watergekoelde motor nog verhoogd is. Op het gebied der duikbommenwerpers — een gebied waarbij Europa Amerika ontegenzeggelijk verre vooruit is — brengt Douglas zijn type 8 A duikbommenwerper, waarmede op de laatste manoeuvres van de Amerikaansche landmacht opmerkelijke resultaten zijn behaald. Ook hiervan zijn belangrijke series in aanbouw, dan wel reeds in gebruik genomen. Een iets modernere duikbommenwerper vinden wij in het type Douglas DB 19, waarover nog slechts weinig gegevens beschikbaar zijn. Voorts noemen we nog de bekende jachtkruiser Lockheed XP-38, waarvan de Amerikaansche luchtmacht er inmiddels een respectabel aantal moet bezitten.

We willen het bij deze, ietwat droge opsomming van typen laten. Bekijken we het in aanbouw zijnde, dan wel reeds in dienst gestelde materieel van de Amerikaansche luchtmacht, dan komt reeds sterk de geografische situatie van dit land, in verband met de mogelijke taken, tot uitdrukking. De lange-afstandbommenwerper is er in grooten getale aanwezig, in grooter getale dan elders ter wereld. De jacht- en luchtkruisers bezitten een actieradius, groot genoeg om regelmatige patrouille-vluchten op honderden kilometers van de kustlijn te maken. Tevens bezit Amerika een behoorlijk aantal vliegtuigmoederschepen, terwijl nog drie zeer groote onlangs op stapel zijn gezet. Men schijnt blijkbaar in Amerikaansche vakkringen het geloof in dit ontzaglijk gecompliceerde en vaak onhandelbare tactische apparaat niet verloren te hebben.

De organisatie.

We willen U voor een opsomming van de organisatie van het Amerikaansche luchtwapen — gesplitst in Leger- en Marineonderdeelen — sparen. Zij slechts hier opgemerkt, dat de twee diensten tactisch en technisch volkomen gescheiden zijn en ondergebracht in het Ministerie van Oorlog, resp. Ministerie van Marine. Er is een samenwerking, welke pas gedurende korten tijd tot stand is gekomen op het gebied der militaire kwesties in de „Joint Army and Navy Board”, waaraan ondergeschikt zijn de „Aeronautical Board”, „The Joint planning committee of the Army and Navy”, de „Joint Munitions Board” e.d.

De leger-luchtvloot beschikt over een — thans onbekend aantal — Gevechts-, Jacht-, Verkenings- en Duikbommeneskaders, alsmede over een uitgebreiden transportdienst, onder een specialen chef, die in geval van oorlog direct onder den opperbevelhebber van het veldleger komt te staan, waardoor het vraagstuk der samenwerking op een eenvoudige wijze is opgelost. De legerkorpsen en de militia beschikken over een aantal eigen verkeningsorganen, die onder den bevelhebber van het legerkorps, resp. van de militia ressorteeren. Verder zijn er koloniale eenheden, die direct onder den militairen bevelhebber der betrokken kolonie staan. De opleidingscentra, de depots en experimenteetele centra staan onder den Chief of Air Corps.

In een groot aantal Amerikaansche militaire bladen is reeds lang voor de oprichting van een zelfstandig luchtwapen gepleit, waarvan de vorming door een betrekkelijk kleine reorganisatie zou kunnen geschieden, doch het schijnt niet, dat men hier ooren naar heeft. Wellicht, dat men, naar aanleiding van de in Europa opgedane ervaringen, zijn meening hieromtrent zal herzien.

De marine-luchtstrijdkrachten worden beheerd door het „Bureau of Aeronautics” van het Ministerie van Marine. De op de vliegtuigdek- en vliegtuigmoeiderschepen gestationeerde eenheden staan onder den commandant van het betrokken marine-eskader, de op landbases gestationeerde eenheden staan onder den bevelhebber van het betrokken marinedistrict, met uitzondering van de kusteenheden van het Panama-Kanaal en op Hawaii, de eenheden van het Marinekorps en de lange-afstands verkeningsvliegbooten, die onder den chef van de „Home Fleet” staan.

Verder kent men in de V.S. nog de eenheden van de „Coast Guard”, die in normale tijden onder het Ministerie van Finantien staan, doch betreffende materieelkwesties en opleiding onder de Marine behooren. In oorlogstijd komen ook deze eenheden onder den Chef der Marine te staan.

Over de huidige sterkte zijn geen betrouwbare gegevens meer verkrijgbaar. Het schijnt de bedoeling te zijn eind 1941 over 25.000 moderne toestellen te beschikken.

ZOOALS HET VROEGER WAS

door FR. DE WITT HUBERTS,

gep. Luitenant-generaal tit.

XI.

Dans les entrailles de la terre
Au fond d'abîmes ténébreux,
Ou jamais la clarté des cieux
N'a versé sa chaude lumière,
Vit un peuple mystérieux . . . .

Zoo bezingt LUCIEN SOLVAY, in zijn gedicht „Germinal”, de mijnwerkers. En al dringen de *mineurs* en *sapeurs*, bij de troepen ingedeeld, niet door tot de ingewanden der aarde, zoolang er legers zijn geweest, zoolang er stellingen werden verdedigd, kasteelen of steden aangevallen, hebben de mannen met spade, schop of bijl het hunne bijgedragen tot het bereiken van het doel, dat de troepencommandanten zich hadden gesteld.

Het is duidelijk, dat de namen *mineur* en *sapeur* zijn afgeleid van „miner” mijnarbeid en „saper” ondergraven, terwijl, toen deze arbeid aan een afzonderlijk wapen werd toevertrouwd, den naam „*genie*” ontstond, doordat de blijden en andere werpwerktuigen oudtijds „*ingenia*” of „*engienen*” genoemd werden en zij, die over de belegeringswerkzaamheden het toezicht hadden „*ingeniosi*” heetten.

Het zich beschermen tegen de uitwerking van werpspies, slingersteen enz. bracht er de strijders als van zelf toe, zoo het schild onvoldoende bleek, dekking te zoeken in het terrein en was dit te vlak, een beschermenden wal op te werpen met behulp van een of ander graafwerktuig. Werd het naderen van een ommuurde stad voor een aanvaller te gevaarlijk, dan zocht hij zijn weg daarheen onder den grond en de sappe vond haar toepassing. Waren projectielen of stormram dan niet in staat een gat in den verdedigingsmuur te slaan, dan ondergroef men dien en plaatste er een mijn onder, om op die wijze een bres te vormen.

Zoo vertelt o.a. HERODOTUS, dat bij het beleg van Barca door de Perzen in 507 v. Chr., voor zulk een doel reeds mijnwerkers gebruikt werden, om onderaardsche gangen tot aan den voet van den stadsmuur te maken; de Oostersche volken zouden de leermeesters geweest zijn van de Grieken in de belegeringskunst.

Toen PHIL. AUGUST in 1202 Château-Gaillard belegerde, liet hij een diepen weg, bedekt met balken en horden, naar de gracht van het kasteel graven, waardoor men aarde vervoerde om de gracht te vullen (Bibl. de poche, IV, 336). Vermoedelijk werd in 1487 voor het eerst kruit in mijnen gebruikt door de Genueezen bij het beleg van Sazanella. KAREL VIII had bij zijn leger, waarmee hij in 1493 naar Italië trok, 1200 pioniers, die, spottenderwijze, „*vastardeurs*” of „*gastardours*” genoemd werden, afgeleid van de oud-Fransche

woorden „vastacien”, dat verwoesting en „gast”, dat plundering beteekent.

Bij den veldtocht van KAREL V in 1554 naar Frankrijk, gelastte deze, dat voor het maken van aanvalswerken om Hesdin „ruyteren ende knechten, hoeren ende boeven, groothans ende cleynhans, niemant exempt” om beurten naar de bosschen moesten gaan om hout te halen. Alle regimenten, zoowel te v. als te p., zouden met vaandels, pijpen en trommen, de ruiters met trompetten en standaards, uitrukken; dit was noodig omdat deze arbeid bij de krijgslieden zeer onpopulair was, zoodat toen PHIL. II in 1557 in Frankrijk oorlogvoerde, bij de versterking van Ham vele hooge bevelhebbers, als de Hertog v. Savoye, Aremborg en anderen zelf medewerkten „opdat die lans-knechten te gewilliger ende neerstiger wercken soudent”. (Kron. Hist. Gen. 1851, 280). ALVA, met zijn leger naar Piemont trekkende, had daarbij ook talrijke pioniers „pour, à la mode des Turcs, remuer de grand terre et combler les fosses de bois et de fascines”.

De verachting voor de gravers bleek ook weer duidelijk toen de Hertog van Guise zich in 1558 met Vieilleville vereenigde, om Thionville te belegeren; hij trof n.l. 4 Compn. pioniers in bataille staande, met slaande trom en vliegende vaandels. Toen eenigen van hen den hertog toeriepen: „Allons Monsieur, allons mourir devant Thionville; il y a longtems que nous Vous attendons!”, werd dit door de soldaten met hoongelach beantwoord „de voir ces gastardours contrefaire le soldat” (Mém. de Vieilleville, 195). En toch was hun arbeid zwaar en gevaarlijk; zoo werden b.v. in Jan. 1573 van de z.g. schansboeren, die bij de Spanjaarden voor Haarlem aan de schansen moesten arbeiden, er velen gedood of gewond (Pamfl. Knuttel 201), terwijl in diezelfde maand het leger van Don FADRIQUE versterkt werd met 1500 mijnwerkers uit Luik, die daar in de kolenmijnen hadden gearbeid. Hoe deze door de dappere Haarlemmers en het barre jaargetijde gedecimeerd werden kwam men te weten toen één dezer mannen, den 10en Febr. 1573 gevangen genomen, bekende dat er van de 1500 nog slechts 40 over waren! Nadat de stad gevallen was werden van den 11en Sept. af telkens 200 burgers voor dit zelfde gevaarlijke werk naar het belegerde Alkmaar gezonden, al werd dit ook spoedig door ALVA, op verzoek van Haarlem's burgemeesters en van den Bisschop, afgelast. En ook Delft moest, volgens Res. St. van Holl. van 25 Sept. 1574, 400 pioniers leveren voor het ontzet van Leiden.

Langzamerhand kwam er echter orde onder deze ongeregelde vrijwillige of opgeroepen benden gravers en waren er tegen het einde van de 16e eeuw 58 vaste mineurs in ons land, terwijl de rest gehuurd volk was, dat arbeidde onder z.g. krijgsbouwmeesters, tot de St. v. Holl. op acte van 1 Nov. 1575, Mr. FRANC. VAN BLOKHUYSEN aanstelden tot Commissaris-Generaal over de Pioniers en hem 200 Ponden werden betaald om „seeckere Capiteynen ende Pioniers” aan te nemen, terwijl de St. Gen. den 19en Aug. 1584 resolveerden, dat hij die ontvluchte „metter galge” zou gestraft worden; zij werden dus beschouwd als staande onder militaire tucht.

Terwijl er reeds den 31en Maart 1600 en den 21en Jun. 1606 door den R. v. St. Instructies werden uitgegeven voor de Collecteurs van de werken, lezen wij in een Resol. van de St. Genl. van 10 Dec. 1654, dat er toen waren 2 Ingenieurs voor Kampen, Zwolle en Hasselt, 3 voor Bergen o/Zoom, 1 voor Steenberg en 1 voor Sas v. Gent en Philipsen, terwijl er 2 te Hulst en eveneens 2 te Sluis hun standplaats hadden. In 1694 bestonden reeds de titels van Directeurs van de Aproches en Ingenieur Genl. en in 1698 die van Directeurs van de Fortificatiën (Arch. R. v. St. N°. 2194), terwijl 12 Oct. 1701 op de Extra-ordin.

Staten v. Oorl. gebracht worden een Comp. mineurs van 100 koppen onder 1 kap. en kader, echter 18 Nov. 1715 verminderd tot 36 koppen, doch in hetzelfde jaar weer uitgebreid tot 3 Compn. mineurs en sapeurs, waaruit valt op te maken, dat de naam van dit wapen toen veranderde.

Het No. 1907 van den R. v. St. is vooral belangrijk voor de studie van de Genie; zoo komt er o.a. in voor een lijst van de Directeurs en Ingenieurs in dienst van den Staat en hun betaling in 1728. Leest men de namen van deze functionarissen, dan valt het op hoe vele Franschen er in de 18e eeuw onder hen waren; zoo treffen wij aan HERTEL (sinds 1692 Direct. Gen.), MAURIN DE JAUSSAUD, BOURDET, LAVE-DE THAY, DE LA RIVE, FRÉGIER enz. enz.

In 1732 was er zelfs in de Oostenrijksche Nederlanden een ingenieurskorps van 2 Brigades, waarvan er één in Brussel en één in Mechelen in kwartier lag.

Oorspronkelijk bij de Art. ingedeeld, in 1680 in Frankrijk bij de Gardes, werden de mineurs in de verschillende landen eerst in de 18e eeuw een zelfstandig wapen; vóór dien moesten de fortificatiewerken enz., zooals wij reeds vermeld hebben, indien er daartoe niet speciale grondwerkers werden aangenomen, gemaakt worden „by gemeene krygsluyden op reedelyke daggelden”. Het duurde evenwel nog lang, in Frankrijk o.a. tot 1776, eer de militaire ingenieurs tot de officieren behoorden; in ons land reeds sinds het einde van de 17e eeuw.

De Nos. 1947, 2194 en 2211 van het Arch. van den R. v. St. geven eveneens vele bijzonderheden, zooals lijsten van ingenieurs van verschillende rangen, voorstellen tot verbetering van het korps off. der Genie, het aanwerven van een regt. mineurs en sapeurs in 1748, enz., maar ook dat in 1747 nog hulpkrachten noodig waren, daar de Magistraat van Fijnaart toen pioniers moest leveren voor de fortificatiën van Willemstad en andere forten.

Langzamerhand is uit de korpsen mineurs en sapeurs de **genie** geboren, die alle troepen omvat, belast met de werkzaamheden, welke betreffen de technische verbinding tusschen, de berichtgeving naar en het vervoer van troepen, de vernieling om den marsch van den vijand te verhinderen of te vertragen, zijn vernielingen op te ruimen, het opwerpen van versterkingen, verlichting van terreinen, enz., enz. En thans zijn uit de legers de sapeurs met hun lange baarden, witte schootsvellen, hooge beremutsen en zware bijlen verdwenen, al marcheerden bij de troepenschouw op 14 Jul. 1939 te Parijs nog de „sapeurs barbus” mede, als een herinnering aan het verleden.

Om vernielde bruggen te herstellen of, waar overgangen ontbraken, troepen over een rivier te kunnen brengen, heeft men van de vroegste tijden af de middelen meegevoerd om snel een brug te slaan. Hoe oud die kunst reeds is, blijkt o.a. uit de „Nieuwe Wereldgeschiedenis” II, 962, reeds meermalen door ons aangehaald. Hierin komt n.l. een afbeelding voor van de bronzen poorten van Shelmanezzer, waarop men ziet hoe Assyrische strijdwegens met vloten op drijfzakken worden overgezet; aaneengekoppeld vormden die vloten een brug. Ook de Romeinen hadden per legioen een uitrusting voor brugbouw, bestaande uit houten schouwen, kettingen om deze te verbinden en touw en planken (Viollet-le-Duc „Mobilier Franc.” VI, 341). Uit de Middeleeuwen noemen wij als voorbeeld PHIL. AUG., die in 1202 het beleg sloeg voor Château-Gaillard en een kamp betrok aan den Z.-oever van de Seine. Daar de afstand tot de kasteelmuren te groot was voor zijn primitieve schietwerktuigen, deed hij uit verschillende havens platboomde vaartuigen aanvoeren, welke, aaneengebonden, een brug over de Seine vormden, waarover hij zijn leger dichter bij het kasteel bracht („Curiosit. milit.” 337).

Vele prenten geven voorstellingen van *militaire bruggenbouw*; zoo zagen wij in het „Kupferstichkabinet” te München een houtsnede van MIELICH, „Feldlager von KARL V vor Ingollstadt, 1549”, waarop een pontonbrug over den Donau, welke door beladen wagens gebruikt wordt, in dat van Berlijn een kopergravure van JOST AMMAN uit 1564, met een verschanst kamp aan een rivier, waarover een schipbrug, bovendien een van den zelfden graveur uit 1572, waarop men een marsch in evenwijdige colonnes ziet, met op iedere flank 2 wagentreinen. De uiterste links bestaat uit 5 voertuigen, waarop pontons met den bodem naar boven, en tonnen.

ALVA is vermoedelijk de eerste geweest, die een vast korps **pontonniërs** heeft opgericht („Beiträge z. Gesch. Span.” v. SCHEPELER). Dit bestond uit 1 kapt.comdt, 1 id., die de „Barken armiert”, 20 matrozen, 6 ruiters, 8 smeden, touwwerkers enz. en 30 tot 40 schuiten. Het is bekend, dat hij er in ons land gebruik van maakte. Zoo werden er bij het beleg van Alkmaar in 1573 bruggen gebouwd, die o.a. dienst deden bij den storm op den Rooden Toren. Deze waren 100 v. lang, 5 hoog en 10 breed en werden drijvende gehouden door 10 tonnen, die *zô* onder het bruglichaam bevestigd waren, dat zij, bij het verplaatsen over land, als wielen dienst deden. Een klepbrug aan de voor- en aan de achterzijde maakte het mogelijk de brug aan de eene zijde te betreden en aan de andere zijde te verlaten. Een afbeelding hiervan, in 1580 door PIETER ADRIAENSZ. geschilderd, versiert nog steeds het Stadhuis van Alkmaar.

Uit het Arch. van den R. v. St. No. 2476 zien wij, dat voor ons leger 31 Maart 1599 een Instructie was opgemaakt voor den Brugmeester en zijn Controleur; hij had o.a. „bewaarnisse” en opzicht over de schepen, aken, kabels en tonnen van de scheepsbruggen enz. en moest zorgen voor herstelling en vernieuwing. Bij het optrekken van het leger moest hij de noodige „Maasschippers” voor de ponten aannemen, onder opzicht van den Controleur van de Art.

Het Arch. van de St. Gen. maakt op 7 Nov. 1602 melding van een belooning aan THOMAS ODEL, wegens „sekere Inventie tot het maken van bruggen ten oorlooge”. Hij moest „syn Inventie int groot maken”, Wij weten niet of die uitvinding succes gehad heeft, of het moest de tonbrug geweest zijn, die o.a. in 1604 bij het beleg van Sluis gebruikt werd en, volgens een prent (Hist. prenten MULLER 1214), bestond uit een overdekt middengedeelte en recht en links daarvan een open brug, waarvan de deelen in elkaar pasten.

Bij het Fransche leger worden de drijflichamen later van dun koperplaat, met hout gevoerd, wegende $\pm$ 500 P. De uitvinding wordt toegeschreven aan JEAN MARTINET, onder Lod. XIV Inspect. der Inf. Op zulk een brug overschreden in 1672 de Franschen in ons land den Rijn. Van de bij ons leger toen in gebruik zijnde blikken pontons zegt v. FLEMING („Der vollkomm. Teutsch. Sold.” 635) niet veel goeds; de platen waren papierdun, zoodat er per ponton steeds een blikslager aan het soldeeren was!

Ten slotte verwijzen wij hen, die omtrent onze militaire brugbouwers uit het laatst van de 18e en het begin van de 19e eeuw meer willen weten, naar het belangwekkende artikel in Bijdr. en Mededeel. Hist. Gen. XXXII, Deel 1911, getiteld: „Dienstverrichtingen Ned. Pontonniërs van 1797—1825”.

UIT DE VAKPERS

VECHTWAGENS „TE HULP”.

In een buitengewoon interessant artikel over de belevenissen der vechtwagens in den Poolschen oorlog, wordt in „Die Panzertruppe” van Januari 1940 een episode uit den slag bij Radom (9 September 1939) beschreven, waarbij een in het defensief staande Deutsche Divisie, die het tegen de doorbraakpogingen der omsingelde Polen zeer hard te verantwoorden kreeg, a.h.w. gered werd door het offensief optreden van een aan de Divisie toegevoegd bataljon vechtwagens.

De Deutsche Divisie, die in den rug der Polen staat en een aftocht naar het Oosten moet beletten, wordt onophoudelijk aangevallen. Er zijn aan Deutsche zijde zeer zware verliezen. Op reserves valt voorloopig nog niet te rekenen. Dan neemt de D.C. het besluit met de hem toegevoegde vechtwagens een tegenaanval te doen. Het bataljon vechtwagens dat in 8 dagen al ruim 800 km heeft gereden is onmiddellijk klaar. Als op een oefeningsterrein wordt voorwaartsgegaan. De aardappelvelden vormen een ideaal terrein voor het optreden der vechtwagens, die met gejuich door de eigen infanterie worden begroet.

De Duitschers schieten met lichtspoor-munitie om de hooi- en stroomijten, de houten huizen en schuren en rieten daken in brand te steken, zoodat de vijand er uit moet, om dan als onherroepelijk slachtoffer te vallen van het moorddadige vuren der vechtwagens.

Wanneer de vechtwagens diep in de Poolse linies zijn doorgedrongen en aldaar dood, verderf en verwarring hebben gesticht, begint eerst de Poolse pantserafweer zijn invloed te doen gevoelen en gaat ook de artillerie de vechtwagens onder vuur nemen en treden er verliezen bij de vechtwagens op, die tot nu toe nog niets verloren hadden. Maar het is te laat. Over groote breedte en diepte zijn de Polen gedecimeerd en in verwarring. Het elan van den Poolschen aanval is volkomen gebroken. De vechtwagens keeren naar hun uitgangstelling terug. Op het slagveld klinkt geen schot meer. De Poolse aanval is volkomen tot staan gebracht, met een minimum aan verliezen aan Deutsche zijde.

Ontleden wij bovenomschreven episode, dan zien wij dat de omsingelde Polen hier a.h.w. een tegenaanval hebben onder-

nomen, terwijl de Duitschers op hun beurt, met de vechtwagens, eveneens een tegenaanval op de Poolse aanvallers hebben uitgevoerd.

De Deutsche tegenaanval werd ondernomen, *alvorens* de Poolse aanval tot staan was gebracht.

Onze voorschriften (I.R. = II A pt. 143 en Gev. Handl. Deel I pt. 248) achten een tegenstoot en tegenaanval slechts toelaatbaar als de vijand tot staan is gebracht.

Moet hierop voor vechtwagens een uitzondering worden gemaakt?

Het antwoord hierop moet luiden: „zeer zeker”.

Zoolang het pantserafweerfront in den bewegingsoorlog (derhalve in het open veld, zonder zorgvuldig uitgezochte vechtwagenhindernissen, mijnevelden e.d.) nog niet die verschrikkelijke afstootende kracht heeft als van den mitrailleur tegenover den Infanterist, kan de moderne vechtwagen — mede door zijn groote snelheid, waardoor groote concentraties in korten tijd zijn te verwezenlijken — voor de leelijkste verrassingen zorgen.

Het eenige middel is derhalve de actieve pantserafweer verhoogd door een inzet van meer pag. en geweren t.p.

De „Voorloopige aanwijzingen voor het gebruik van het pantserafweergeschut” houden met het bovenstaande in pt. 23 dan ook terdege rekening.

Bovendien wordt in hetzelfde punt eveneens zeer terecht gezegd, dat het pag. bij den aanval (en dus ook den tegenaanval *zoo dicht mogelijk achter de voorcompagnieën moet volgen*. Anders krijgen wij hetzelfde beeld, dat hiervoor is omschreven, n.l. dat de voorste aanvalstroepen worden wegge-maaid en vermorzeld onder de stalen rupsbanden der moderne oorlogsmonsters, alvorens de eigenlijke pantserafweer in actie treedt.

Ook de bepaling uit de „Voorloopige aanwijzingen” dat de C.C. van de C.-pag. er steeds op bedacht moet zijn, om den aanval van het regiment op die terreinen, die zich leenen voor het gebruik van vechtwagens, *met een zoo groot mogelijk aantal stukken te beschermen* is, gezien in het licht van het bovenstaande, volkomen juist.

„Die Panzertruppe”, Januari 1940. B. K.